

't Hupke

Nr. 165 Zomer 2016

In dit nummer

- Uit de oude doos
- Belevissen in de Doenradestraat
- Jan Benoist onderscheiden
- Op zoek naar de Grauwe Vliegenvanger
- De geringde Spreeuw
- De Kwartel
- Roofvogeldag 2016
- Vacaturebank
- Zeearenden
- Oost Polen
- Natuurgebied in de regio; Markiezaat
- Een dagje vogelen met Erik van Boxtel
- Bijzondere waarneming, Bokje

Dit is uitgave nr. 165, Jaargang 47
Oplage 300 stuks.

't Hupke is een uitgave van de West Brabantse Vogelwerkgroep en wordt 4x per jaar toegezonden aan onze leden. Lidmaatschap van de Westbrabantse VWG loopt per kalenderjaar. Opzegging kan alleen schriftelijk bij de secretaris, uiterlijk 1 maand voor het begin van het nieuwe kalenderjaar.

Bank 76 INGB 0001 0637 12

Bestuur

Kors Jan Snoeij (voorzitter)
Fred Pardoel (secretaris)
Vacant (PR&communicatie.)
Stefan Vromans (Penningmeester)
Kees van der Krift (bio-secretaris)
Vacant (coördinator werkgroepen)

Redactie 't Hupke

Martin van Leest
Jan Benoist
redactie@westbrabantsevwg.nl

Vaste medewerkers

Raymond van Breemen
Piet van Iersel
Hans van der Sanden
Willem Veenhuizen
Harry van Vugt

Tekstcorrectie

Henriette Huijgens
Ad Rijnen
Albert de Hoon

Overname artikelen

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de redactie worden overgenomen.

Wijze van aanleveren

Kopij per email aanleveren als Word bestand zonder opmaak.
Grafieken en tabellen en foto's apart aanleveren per email

Website

www.westbrabantsevwg.nl

Wenst u 't Hupke alleen digitaal te ontvangen stuur dan een mailtje naar:
secretaris@westbrabantsevwg.nl

Webredactie

Ger Duijff

Volgend Hupke

Verzenddatum 1 september 2016
Aanleveren kopij tot 1 augustus 2016

Foto omslag

Ria Lambregts

Foto's achterzijde

Ria Lambregts
(Koolmees, Kl.Bonte specht)

Een broedgeval

Een aantal jaren geleden heb ik eens twee nestkasten voor Huismussen getimmerd. Na het raadplegen van diverse tekeningen heb ik iets in elkaar geflanst. Eén mussenappartement hangt tegen de schutting, het andere heb ik met de achterkant tegen het (van binnen afgedekte) raam van ons schuurtje gemonteerd. Mochten zich ooit vogels in de kast gaan vestigen dan zouden we daardoor van binnenuit in de nesten kunnen gluren. Om te voorkomen dat een vogel zijn eigen spiegelbeeld in het glas als rivaal zou zien, heb ik een klein lapje recht tegenover het invlieggaatje op het raam geplakt.

Jarenlang bleven de nestkasten ongebruikt en onlangs ontdekte ik waarom. Want tijdens de laatste ledenavond bleek, dankzij de (overigens uitermate boeiende!) lezing van Marco Rennes, dat aan een nestkast voor Huismussen toch wel een aantal specifieke eisen moeten worden gesteld waaraan mijn ontwerp niet voldoet. Met andere woorden, mijn timmerwerk is voor Huismussen ongeschikt. Geen wonder dat die kast dus ook nooit door een Huismus is betrokken.

Echter, dit voorjaar bleek een paartje Koolmezen ineens wél geïnteresseerd. We zagen hen regelmatig in de buurt, op de kast, in de kast, kortom de nestkast werd duidelijk verkend. Opmerkelijk was dat er ook regelmatig aan de buitenkant, rondom de invliegopeningen, met de snavel werd gehakt, alsof de deugdelijkheid van mijn timmerwerk moest worden getest. Daarna werd er voortdurend met nestmateriaal in- en uitgevloegen ... bij alle drie de openingen! Lange tijd konden de vogels blijkbaar niet besluiten welke van de drie het nu zou moeten worden. Voor de keuze van het juiste hok ging dit paartje duidelijk niet over één nacht ijs. Tenslotte bleek de definitieve keuze op het middelste nestkastje te zijn gevallen, daar vliegt nu met enige regelmaat steeds een Koolmees in en uit.

Om de vogels tijdens hun vestigingsperiode niet te verstoren, vertoefden we zo min mogelijk in het schuurtje. Als we er toch moesten zijn, deden we muisstil. Aan de andere kant waren we natuurlijk wel razend nieuwsgierig en hadden we sterk de neiging om vanuit het schuurtje de afdekking bij het raam weg te halen om te kijken hoe het er van binnen uit zou zien. Deze nieuwsgierigheid hebben we zo lang mogelijk bedwongen.

Maar onlangs (ik schrijf dit op 30 april) hebben we het dan toch eindelijk aangedurfd om de privacy van de broedende vogel te verstoren. We slopen zo zacht mogelijk de schuur in en peuterden voorzichtig de afdekking van het raam los. En wat bleek? Er waren echt drie nesten gebouwd! Maar alleen in het middelste lagen dan werkelijk de eitjes. Nu maar hopen dat het allemaal goed blijft gaan.

Kors Jan Snoeij

Bijzonder aangenaam verrast waren we toen bleek dat Jan Benoist een lintje kreeg. Jan, proficiat met deze welverdiende blijf van waardering!

In maart was er een Algemene Vergadering met dit keer naast de gebruikelijke onderwerpen (verkiezing bestuursleden en financieel jaarverslag) een belangrijk onderwerp, de oprichting van een federatie van natuurverenigingen ("Natuurplein de Baronie"). Er is lang gediscussieerd over allerlei aspecten (zie het conceptverslag op de website). Een ruime meerderheid is akkoord gegaan met de doelstellingen en heeft mandaat gegeven voor de verdere uitwerking in een door een aantal punten aangegeven richting. Dit komt aan de orde op de volgende AV. Intussen zijn ook de andere verenigingen (IVN Mark&Donge, KNNV Breda, Natuur- en Milieuvereniging Markkant, en het Bredaas Bijenhouders Collectief) akkoord gegaan. Van de afgelopen AV mag verder niet onvermeld blijven dat Biek Smetsers na de pauze een geweldige presentatie gaf over de weidevogelwerkgroep Weimeren.

Zoals gewoonlijk meld ik nieuws op het gebied van de ruimtelijke ordening. Over het nieuwe hoogspannings-tracé (380 kV) is nog steeds geen besluit genomen. Wel zijn er instanties en personen, onder wie Kees van der Krift, gehoord door leden van de Eerste Kamer. We wachten met "spanning" af. Het bezwaar tegen de bomenkap door Staatsbosbeheer, die in strijd was met de Flora- en Faunawet, is nog niet behandeld. Het proces-verbaal is pas vorige week afgerond na een gesprek van de politie met Staatsbosbeheer. We veronderstellen dat de trage voortgang aan de overbelasting van de opsporingsambtenaar ligt. Ook de uitspraak van de gerechtelijke instantie kan lang duren. Ons herhaalde bezwaar tegen het alweer voor de vijfde keer geplande dance-evenement Pussy Lounge in de Haagse Beemden en met name het vuurwerk daarbij, heeft opgeleverd dat de handhavende instantie, het RVO, een onderzoek heeft laten doen door een eigen ecooloog naar aanleiding van ons rapport. Hij is tot de conclusie gekomen dat het evenement nooit had mogen plaatsvinden bij de Asterdplas. Handhaving was vooralsnog niet nodig, omdat men het festival elders wil houden (Breepark, vroeger de Bavelse berg). Toch is de hoorzitting doorgegaan, omdat de vergunning nog niet was ingetrokken. De uitslag hiervan is nog niet bekend. In tegenstelling tot eerdere plannen is het "Laarzenpad" in Kelsdonk niet in ere hersteld. Wel is er - anticiperend op toekomstige ontwikkelingen naar een cultuurlandschap en het verbinden met andere gebieden - een nieuwe route aangelegd die wat westelijker loopt. Uitbreiding met een route die niet zozeer door, maar meer om het oorspronkelijke gebied gaat, is waarschijnlijk en komt in het overleg in juni aan de orde. Tot slot noemen we nog de ontwikkeling van de Lage Vugtplot naar een meer weidevogelvriendelijke omgeving. Zo wordt het waterpeil verhoogd, wat ten goede komt aan watervogels en wordt er geregeld dat men niet meer het gebied in kan. Onze vereniging en andere partijen werken eraan mee en Staatsbosbeheer belegt een informatieavond op 9 juni hierover.

Fred Pardoel, secretaris

Prettige vakantie

Als wij naar het buitenland willen gaan om vakantie te houden zouden de omstandigheden in het te bezoeken land goed moeten zijn. Voor wie niet de avonturier wil uithangen kunnen landen waar oorlog gevoerd wordt beter gemeden worden. Het ministerie van Buitenlandse Zaken geeft daar advies over. Als wij niet in de problemen willen komen kan dat advies het beste ter harte worden genomen. Europese- en westerse landen zijn veilig of er moet zich een niet voorzien incident voordoen.

Anders ligt het bij landen waar de natuur niet of slecht beschermd wordt of landen waar men morele bezwaren tegen kan hebben en daarom de economie ervan niet wil steunen door daar als toerist geld uit te geven. Een Europees land dat alle afspraken aan zijn laars lapt is Malta: Daar blijft men alle vogels die overtrekken neerschieten tot wanhoop van vogelbeschermers. Dit land zou men moeten mijden als protest tegen dit barbaarse gebruik.

In Aziatische landen zijn er mensen die veel geld uitgeven aan ivoor en de hoorns van neushoorns waardoor op meedogenloze en gruwelijke wijze olifanten en neushoorns gestroopt worden en hun voortbestaan in gevaar komt.

Hoe het er in Zuid-Afrika aan toegaat, hebben wij kunnen zien op de televisie. Particuliere grootgrondbezitters kweken wilde dieren zoals leeuwen om ze voor veel geld dood te laten schieten door trofeejagers.

Wereldwijd is afgesproken dat walvissen beschermd zijn. Maar Japan trekt zich daar niets van aan en staat toe dat er jaarlijks honderden walvissen afgeslacht worden en de wereldzeeën leeg gevist worden.

In Cambodja kan men tegen betaling voetballende olifanten bekijken.

Nog erger is het kappen van regenwoud, niet alleen voor de dieren die daar leven maar ook voor het klimaat op aarde.

Onder bepaalde omstandigheden is ecotoerisme wel goed voor natuurbehoud. De bevolking ziet dat er belangstelling is voor hun leefomgeving en verdient aan de bezoekers. Dit kan aanzetten tot bescherming. Overigens blijkt het in ons eigen land mogelijk te zijn om Knobbelzwanen gruwelijk te mishandelen.

En op de Beekse Bergen kan men legaal tegen betaling naar gedresseerde roofvogels kijken.

De wereldbevolking telt inmiddels zeven miljard inwoners waardoor natuur en landschap enorm onder druk staan. De wereld is niet perfect en wij kunnen ons niet alle ellende aantrekken. Organisaties als het Wereld Natuur Fonds, Greenpeace en Bird Life blijven de misstanden aan de kaak stellen.

Prettige vakantie,

Biemeus

Biesbosch beschermd ?

Veertig jaar geleden lag er in de Biesbosch 600 hectare. beschermd natuurgebied. Er werden drie spaarbekkens aangelegd, voornamelijk in landbouwpolders. Aan de randen werden grote jachthavens aangelegd waardoor de recreatiedruk op het gebied groot werd.

De Biesbosch is lang de speelbal geweest van ongestructureerd politiek wanbeleid van Rijk, provincies en gemeenten. Natuurliefhebbers zagen de negatieve gevolgen en richtten de **Vereniging tot Behoud van de Biesbosch** op.

Het was moeilijk de politiek verantwoordelijken te bereiken laat staan hen ter verantwoording te roepen. Het bestuur van de vereniging schreef toen het verantwoordelijke ministerie, (CRM) een brief waarin een gesprek werd gevraagd, Op dit verzoek werd ingegaan.

De toenmalige voorzitter van de vereniging, Cees Dubbeldam, vond het gewenst dat ik mee zou gaan omdat ik toen in de ledenraad van Natuurmonumenten zat. Ik kan mij het gesprek met de ambtenaren van het ministerie nog herinneren. Ook herinner ik mij het overhandigen van de brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer, de heer. Vondeling, op diens kamer. Inmiddels is de Biesbosch een Nationaal Park van 6.000 hectare met als laatste uitbreiding de Noordwaard in het kader van Ruimte voor Water.

Door het Kierbesluit zal er in de toekomst weer wat meer eb en vloed optreden. Bevers zijn met succes uitgezet, de Zeearend kwam broeden en momenteel is de Visarend met nestbouw bezig. De vereniging heeft 300 leden maar de bestuursleden zijn al lang in functie en opvolgers dienden zich niet aan. Er moest besloten worden de vereniging op te heffen.

Er is veel bereikt ,bedankt!

Harry van Vugt

Bomen kappen in de broedtijd

Bij Staatsbosbeheer hebben wij al dikwijls bezwaar gemaakt tegen het kappen van bomen in de broedtijd. Natuurmonumenten en Brabants Landschap doen dat niet. In 2015 heeft men grootschalig bomen laten rooien in onder andere het Liesbos en Chaamse bos. De werkzaamheden werden uitgevoerd door houtoogstbedrijven die met grote machines, zogenaamde harvester, werken. Deze machines worden bestuurd door één persoon, de boom wordt omgezaagd, de takken verwijderd, de stam wordt op lengte gezaagd en versleept naar een pad. Daarbij ontstaan diepe sporen in de bosbodem en in paden en wegen. Later moeten de paden weer geëgaliseerd worden om ze begaanbaar te maken.

Om vragen en kritiek voor te zijn stonden in het Chaamse bos bordjes met de mededeling dat vooraf naar nestbomen en mierennesten is gezocht om deze te sparen. Het zoeken naar nesten is echter onzin, het meeste wordt gemist.

Als er al een boom met een roofvogelnest wordt gespaard komen deze vogels niet in dat nest broeden omdat omringende bomen zijn verwijderd. Als het rooien in broedtijd gebeurt wordt het nest verlaten. Vogelliefhebbers wordt gevraagd nestbomen te zoeken en te merken. Heel vervelend is het als de gemerkte bomen dan toch gerooid worden.

Maar wat gebeurt er met de vele zangvogels die in het bos broeden? Zeker is dat veel nesten vernield of verstoord worden.

De takken worden tegenwoordig ook verhakseld, vroeger bleven deze liggen en vergingen. De ontstane biomassa wordt afgevoerd om te worden verbrand. Hierdoor verarmt de bosbodem, de humuslaag wordt in ieder geval niet aangevuld. Waarom laat men bomen kappen in de broedtijd? Dat kan alleen maar zijn omdat het dan goedkoper is. Als alleen in het winterhalfjaar gewerkt kan worden is het personeel in de zomer werkloos en blijven de machines ongebruikt.

- Wettelijke bescherming.

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd.

De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. De zorgplicht zegt ook dat alle nadelige gevolgen voor plant en dier voorkomen moeten worden.

Harry van Vugt

Notenkraker invasie in 1968

Een van de meest opmerkelijkste invasies van de Notenkraker vond plaats in 1968, toen kwamen er heel veel naar Nederland. Men schatte het aantal op 10.000, de grootste invasie van de afgelopen honderd jaar. Kleine invasies waren er in 1985 en 1991 met enkele honderden exemplaren.

Ik zag de eerste Notenkrakers in het Ulvenhoutse bos in augustus 1968. Daarna werden ze overal gezien. Doordat ze niet schuw waren werden er ook veel doodgereden. Bij preparateurs werden 880 dode vogels gebracht om opgezet te worden.

Na september 1968 liep het aantal snel terug. Bekend is dat er Notenkrakers doorgetrokken zijn naar Frankrijk maar waarschijnlijk zijn de meeste gestorven.

Een paar was achtergebleven: het bracht in 1969 in het Ulvenhoutse bos jongen groot. Om toeloop en verstoring te voorkomen is dit pas na het uitvliegen van de jongen bekend gemaakt.

De oorzaak van de invasie was zeer waarschijnlijk een goed broedseizoen gevolgd door voedselschaarste in de nazomer.

Harry van Vugt

Notenkraker

(Harm Berend)

Spreeuwen

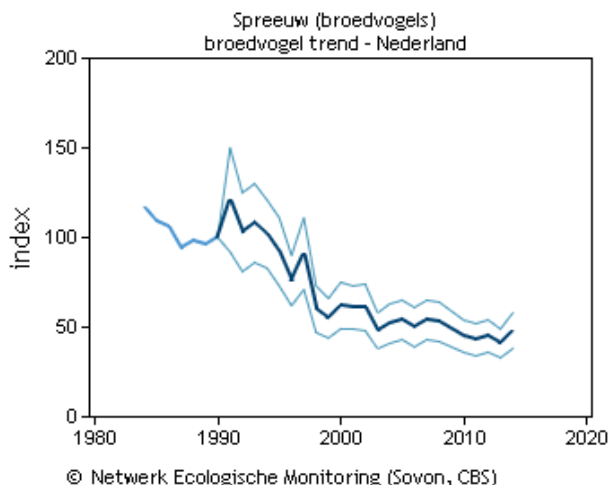
Spreeuwen waren algemeen voorkomende vogels. Bij mij zat tot tien jaar geleden in het voorjaar altijd een Spreeuw te zingen. Hij heeft mij dikwijls voor de gek gehouden door de roep van een Wulp na te doen.

De Spreeuwen nestelden ieder jaar bij de burens onder de pannen, via de dakgoot gingen ze naar binnen. Om onbekende reden zijn de Spreeuwen weggebleven, mogelijk door het recht leggen van de pannen.

Om te proberen de Spreeuwen te houden ben ik naar het vogelasiel gegaan om twee nestkasten te kopen met een rond gat van 45 millimeter. De kasten werden onder de dakgoot aan de noordkant van de gevel opgehangen. Helaas, de Spreeuwen kwamen niet meer terug en ik mis de mooie zang.

In bossen met oude bomen met gaten, soms eerder gehakt door spechten, broeden nog wel Spreeuwen. De nestopeningen mag niet te groot zijn want dan wordt het hol ingenomen door Kauwen of Holenduiven.

Sinds 1990 is het aantal broedvogels gehalveerd.

Bij de tuinvogeltelling stond de Spreeuw in 2001 op de derde plaats, in 2016 op de zesde plaats. In 27 procent van de tuinen kwam hij voor. In Noord-Brabant stond de soort maar op de negende plaats.

Als in de winter groepen Spreeuwen worden gezien zijn dat broedvogels uit Noord-Europa.

In de landbouw wordt veel vergif gebruikt zoals glyfosaat en Roundup. Niet alleen onkruid of beter gezegd ongewenste planten worden hiermee bestreden maar ook worden insecten en bodemdieren zoals emelten hiermee vergiftigd. In oppervlaktewater, urine en moedermelk is vergif aangetroffen. Bijen en vlinders worden met uitsterven bedreigd.

In landbouwgebieden is weinig voedsel meer te vinden voor vogels waaronder de Spreeuw. Hoe erg moet het worden voordat ingegrepen wordt? Is de gezondheid van mens en dier van minder belang dan de landbouw en de miljarden winsten van multinationals als Monsanto.

In België heeft de minister van Landbouw de Spreeuw in 2016 onbeschermd verklaard.

Harry van Vugt

Terrorkauw in Ulvenhout dood

Op 3 maart 2016 was er in het Jeugdjournaal een reportage te zien over een Kauw die op een schoolplein in Ulvenhout kinderen lastig viel. De filmploeg had pech, er was geen Kauw te bekennen.

Met plak- en knipwerk kon er toch een zwarte vogel in de film gemonteerd worden. Een deskundige van Vogelbescherming werd gevraagd naar wat hier aan de hand kon zijn. Ook in de krant werd er aandacht aan besteed. De politie en de gemeente werden ingeschakeld.

De Kauw ging op de schouders van de kinderen zitten wat niet altijd gewaardeerd werd. Hoe harder de kinderen gingen gillen, hoe gekker de vogel zich ging gedragen. Een schooljuffrouw vertelde dat er twee kinderen tot bloedens toe gepikt waren. Men zag kinderen fietsen die op de achterkant van hun capuchon twee ogen hadden aangebracht om de vogel te misleiden.

Ik werd ingeschakeld om te bekijken wat er aan het probleem gedaan kon worden. Een paar uur posten bij het schoolplein leverde niets op. Dan maar aan mensen vragen wat ze gezien en beleefd hadden. Daar kwamen veel tegenstrijdige antwoorden op: van heel bezorgd tot het wordt zwaar overdreven en het is geen Kauw maar een Kraai. Ik kreeg een adres waar de vogel op voer afkwam, hij was zo tam dat hij de keuken inliep. Alles wees op een vogel die in gevangenschap had gezeten en als jong met de hand was grootgebracht. Op hetzelfde adres werd de vogel twee weken later dood gevonden en in de tuin begraven.

Een complottheorie deed de ronde dat de vogel wel eens vergiftigd zou kunnen zijn. Wie zal het zeggen, maar het gevaar was geweken. Na uren bij het schoolplein gepost te hebben zonder de vogel te hebben gezien en vele mensen gesproken te hebben was met de dood van de Kauw voor mij de zaak gesloten.

Maar op 31 maart verscheen er op de televisie bij de 'kwaliteitszender' SBS in Hart van Nederland weer een reportage met kinderen die een komedie opvoerden op het schoolplein. Op 5 april besteedde TV Brabant weer aandacht aan de vervelende Kauw.

Een tijd ter plaatse rondkijken leverde nog op dat er Kauwen slapen op de wieken van de graanmolen, een alternatief voor slapen in bomen.

Ook werd gezien dat er Kauwen aan het nestelen waren op een dak tussen de zonnepanelen en de pannen. Het gebrek aan nestgelegenheid bij Kauwen zou zo verlicht kunnen worden. Opvallend was ook dat een Kauw die op een voerhuisje zat een muis zag lopen en kans zag deze te pakken om ermee weg te vliegen.

Harry van Vugt

Kauwen op wieken Ulvenhout

(Ria Lambregts)

Als je iets uit de oude doos wilt halen moet je natuurlijk bij die vogelaars zijn die al lang lid zijn van de West Brabantse Vogelwerkgroep. Nu is Willem Veenhuizen al meer dan veertig jaar lid en stevig aan het opruimen omdat hij zijn huis verbouwt dus dat kwam voor mij goed uit. Ik vond daar een verslag van de "Planten en Vogels in de Vugtpolder" van de KNNV-afdeling Breda en de West Brabantse Vogelwerkgroep uit 1977.

Ik kan moeilijk voor deze rubriek het hele rapport overtypen, dat ben ik sowieso niet van plan. Maar het is natuurlijk wel de moeite waard om de broedvogels uit die tijd te vergelijken met die van nu. Zelf kijk ik ook al zo'n vijftig jaar naar vogels en in de tijd dat ik begon was het nog het betere handwerk om territoria vast te leggen. Nu doe je dat in een wip met je tablet. De moderne tijd geeft mogelijkheden om snel en accuraat gegevens te verwerken over ruimte en tijd.

Ik denk dat veel inwoners van Breda, met name de vogelaars en wandelaars onder hen, de Vugtpolder kennen. Ik kom er pas sinds 2001 dus voor mij is ervan genieten pas sinds kort mogelijk. Ik fiets er graag doorheen. De bijzondere vegetatie van de Grote Pimpernel is er nog te zien.

Het verslag beschrijft het gebied zo: *Het geïnventariseerde gebied, gelegen tussen de Meerberg, Hoeveneind, bebouwde kom van Teteringen, Oosterhoutseweg, Kadijk, Zwarte Dijk, en Oude Baan bestaat voor 80 procent uit weiland en voor 20 procent uit akkerland. (850 ha groot).* Alle waarnemingen werden vastgelegd op soortenkaarten en later geclusterd naar een mogelijk territorium. Daarna werd een totaaloverzicht gemaakt waarbij er onderscheid was tussen de zogenaamde bosvogels en de weidevogels.

Veldleeuwerik

(ivnvechtplassen.nl)

Opvallende waarnemingen waren: Kievit 14 paar, Grutto 2 paar, Veldleeuwerik 21 paar en van de bosvogels de Spotvogel 10 paar. Ik wil niet de hele lijst behandelen van de broedvogels, dat zou het verhaal te lang maken. Maar wel wil ik iets zeggen over de vier bovengenoemde soorten.

De Kievit was toen nog een weidevogel die in Noord-Brabant als talrijke broedvogel te boek stond. De afname is al geruime tijd gaande: vanaf de jaren zeventig is de populatie in Nederland gehalveerd. Zo ook in de Vugtpolder. Tellingen van onze weidevogelbeschermers geven dit ook aan.

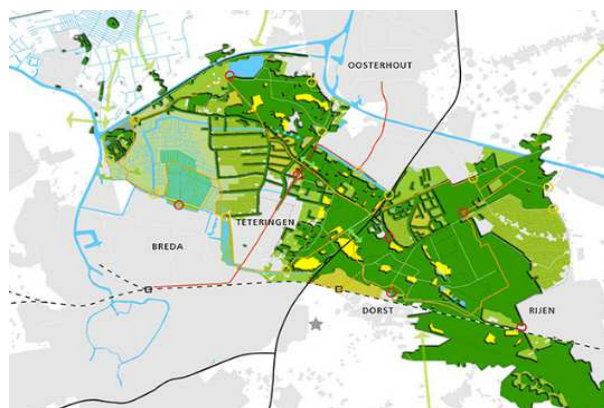
Over de Grutto wordt in dit verslag al gezegd dat de soort rond Breda achteruitgaat. De vogels hielden zich op in de natste delen van de Vugtpolder. Het beeld is in Nederland al niet anders: het aantal Grutto's is sinds de jaren tachtig in een vrije val geraakt. We hebben nog maar 40 procent van toen over in heel Nederland. In Noord-Brabant is het beeld niet anders: De broedpopulatie is teruggelopen tot 20 procent van die in 1990. Ik denk overigens dat 1977 geen goed jaar is geweest voor de Grutto, maar het waarom staat niet in dit verslag vermeld. Ik heb wel vernomen dat er later veel meer paren gebroed hebben.

De Veldleeuwerik is nu nog in de Vugtpolder te zien en te horen. Maar het zijn er geen 21 paar meer maar 3 of 4. Ook met deze vogel gaat het slecht in Nederland. Sinds 1995 is ook bij deze soort in Noord-Brabant een sterke achteruitgang geconstateerd. Van de 100 procent in 1997 is nu nog 60 procent over. Kortom, in de Lage Vugtpolder is hij nog aardig te horen, maar de meeste Veldleeuweriken vind je in de buurt van Breda op de vliegbasis Gilze-Rijen.

De Spotvogel was in 1977 een vogel van de randen van de Lage Vugtpolder. Vooral rond en nabij huizen en tuinen was deze soort te vinden. Ook de Spotvogel is in aantal gehalveerd in de laatste twintig jaar. Het is werkelijk een zeldzaamheid gevonden en ik ben benieuwd of hij dit jaar te horen is in de Vugtpolder.

De oude doos geeft inspiratie om toch nog eens door de Vugtpolder te fietsen. Onze weidevogelbeschermers hier weten er meer van dan ik. Het weidse uitzicht is bijzonder voor Breda.

Piet van Iersel

Lage Vugtpolder

Belevenissen in de Doenradestraat

Wat een koud voorjaar, met Kerstmis was het warmer dan de afgelopen maand met die noordwestelijke winden. Maar het vroor toch weinig dit jaar al was er tijdens het begin van de broedtijd vorst aan de grond. Voor veel soorten is dit nadelig, vooral voor de verschillende weidevogels die al met jongen rondlopen!

Terug naar de straat, Veel minder Kool- en Pimpelmezen kwamen op het voer en op de vetbolletjes af!

(Nu geen vetbollen meer voeren, de jonge vogels kunnen het vet niet verwerken en sterven!)

Een enkele Vink, meestal mannetjes die vanaf de grond het een en ander meepikken. Groenlingen heb ik niet gezien op de voerplank; wel was de laatste weken een paar straten verderop geregeld de langgerekte roep, ruueeeeeeeeeeeeeeeee.....? te horen hoog vanuit de top of vanaf een uitstekende tak vaneen boom. Onze Roodborst zong bijna elke dag ergens in de tuin, af en toe met zulke rare rollers dat ik soms dacht dat het een deel van de zwartkopzang was. Hij zal vast al wel ergens een nestje hebben. Dat geldt zeker voor de Heggenmus: een maand geleden joegen een mannetje en een vrouwtje al druk achter elkaar aan, soms waren er zelfs drie tegelijk. Twee mannen achter een vrouw aan? Als ze eenmaal een territorium en een nest hebben neemt de zang snel af en is daarom niet vaak meer te horen.

De Turkse Tortel is weer met twee exemplaren present, na bijna twee maanden afwezigheid. In de vroege ochtend hoor je veel en lang gekoer. Ze hebben waarschijnlijk een nest in de buurt.

De grootste duif die we kennen is de Houtduif. Deze kolos ploft neer op de voertafel, veel voer valt er dan af. Hij is iedere dag wel present., de Turk, de Merel en de Kauw weggagend. Maar dit lukt niet altijd. Misschien door de honger kunnen ze elkaar even als buur verdragen. Er zijn zeker twee of drie nesten achter in de tuin, in de hoge coniferen en in de lindeboom. In het laatste nest zit al een klein jong. Ik heb de indruk dat er meer Houtduiven zijn dan in andere jaren. Veel zoeken er voedsel op de gazons en de ruigere bermen in de stad.

De Merel zag ik zo af en toe in de tuin en op het voer, volgens mij is er maar één koppel. In de directe omgeving zijn echter wel (maar) drie tot vier zangposten.

En natuurlijk de Kauwen. Soms met zijn tien tegelijk stortten ze zich op het brood of het voer. Het lijkt wel of er altijd wel enkele exemplaren zijn die alles binnen hun territorium in de gaten moeten houden. Let op.. het mannetje is dominant: eerst moet hij eten, daarna mag het vrouwtje pas. Nu zijn ze vaak dicht bij elkaar. Met het voedsel zoeken in de bermen verdragen ze een grotere afstand van elkaar, maar als er een lekker hapje verschalkt, dan snelt de ander ernaartoe om ook mee te profiteren.

Ja mooi, enkele weken lang zag ik een koppel Staartmezen hier, zelfs met strootjes in de bek, Nestbouw ergens? Vast wel maar nu is het weer stil in de tuinen. Zou de Staartmees al broeden?

Een paar straten verderop hoorde ik een aantal dagen lang een Zanglijster, prachtig hard en tonen herhalend, zingen.

Wat ook mooi is, hier pal tegenover op het gazon loopt een koppel voedsel zoekende Scholeksters. Al vroeg in het jaar heb ik ze boven de wijk en in de buurt hier gehoord. Misschien zitten ze alweer in de omgeving op een van de

platte daken van de flats, of op een van de kantoordaken langs de Mathenessestraat, met een nest. We zoeken ze op. Af en toe was in de laatste weken een kerkende Grote Bonte Specht in de linden te horen, ook bijzonder. En nu maar afwachten wanneer we de eerste Gierzwaluwen hier kunnen scoren!!

Willem Veenhuizen

Heggenmus

(Ria Lambregts)

Stadsvogelexcursie Ruitersbos

Met drie enthousiaste vogelaars gingen we op pad voor alweer de tweede stadsvogelexcursie dit jaar.

Ruitersbos is een villawijk, doorgaans een van de vogelrijkste wijken van Breda. Maar deze keer viel dat tegen.

Dit moet te wijten zijn geweest aan het koude weer, tijdens de excursie was het maar 4-7 graden Celsius en er stond een lichte noordwestenwind!

Ik zal het daarom deze keer kort houden., We zagen de gewone soorten, waaronder leuke als Boomklever, Holenduif, Scholekster en Groene Specht.

Het angstaanjagende gekras van jonge Blauwe Reigers uit de kolonie langs de rand van het Mastbos, viel ook op.

Het was in delen van de wijk gewoon stil. En dat voor wat, als gezegd, een van de vogelrijkste wijken van Breda was. Daarom misschien volgend jaar eens naar een andere wijk in Breda.

In totaal werden er 25 soorten in gehoord en gezien.

Willem Veenhuizen

*"Volgevreten mannetjesenden
bespringen vrouwtjes uit verveling'.*

Jan Benoist, ons allround lid, koninklijk onderscheiden!

Ja, wie kent Jan eigenlijk niet? Of het nu gaat om een kersvers lid, of om een lid van het eerste uur van bijna veertig jaar geleden. Iedereen kent Jan Benoist volgens mij wel.

Zo'n beetje "de Napoleon" onder de leden van de West Brabantse Vogelwerkgroep werd op 26 april jl. onderscheiden met een lintje! Hij werd benoemd tot lid in de orde van Oranje-Nassau. Jan was daarmee duidelijk vereerd. Een koninklijke onderscheiding die hem terecht is toegekend voor zijn inzet voor de natuur in het algemeen en voor de vogels in het bijzonder.

Kenmerkend was het dat al degenen die gevraagd werden de aanvraag te ondersteunen direct enthousiast en positief reageerden. Dat zegt wat over de contacten die Jan met iedereen heeft.

Kees Pellis, lid van de groep vrijwilligers die het natuurreservaatje De Kamertjes in de Haagse Beemden onderhoudt, kwam met het idee. Vol bewondering zijn alle vrijwilligers van die groep voor het feit dat hun voorman Jan al dertig jaar standvastig hun aanspreekpunt en coördinator is. Zo'n voorman, die daarnaast heel veel andere activiteiten heeft, verdient het om eens in het zonnetje gezet te worden. En zo startte de voorbereiding voor de aanvraag. Vele anderen die met Jan samenwerkten werden benaderd. Allen waren het ermee eens dat Jan, die zoveel jaren vrijwilligerswerk achter de rug heeft en het vaak nog doet, extra waardering verdiende. Naast de steun van de West Brabantse Vogelwerkgroep – waarvan Jan ooit voorzitter

was en waarbinnen hij momenteel cursusleider en redactielid van dit blad is, in de Uilenwerkgroep zit en de Rith inventariseert – was er volledige medewerking van afdeling Ecologie van de gemeente Breda, Sovon, Staatsbosbeheer, Vogelrevalidatiecentrum Zundert, SIVO, Kerststalcommissie Princenhage en het Kadaster. Dit alles maakte kennelijk zoveel indruk dat het resulteerde in een voordracht door de gemeente Breda bij de Kanselarij van de Nederlandse Orden in Den Haag.

Verrassing

En zo kwam Jan die dinsdag 26 april naar de Wegwijzer op verzoek van Kors Jan Snoeij die een vergadering had belegd. En zagen we een verbouwereerde Jan toen hij de deur van de zaal opende en in plaats van drie andere gesprekspartners in de zaal 55 mensen zag zitten. Allemaal speciaal gekomen om de huldiging van Jan mee te maken. Wethouder Arbouw memoreerde alle facetten van het vrijwilligerswerk dat Jan heeft gedaan, aan de mantelzorg die hij aan zijn tante gaf en aan de deskundigheid van Jan als vogelaar. Jan zat stil met gebogen hoofd op zijn stoel te luisteren.

En het was nog niet klaar want ook onze voorzitter Kors Jan somde de sterke kanten van Jan op, en weer was Jan stil, maar dat was maar even. Zijn rake opmerking "Ik word er klein van, maar veel kleiner kan toch eigenlijk niet" zorgde dat heel de zaal in lachen uitbarstte. En hij was onder de indruk, niet zozeer van het lintje, maar van al die aardige mensen die speciaal voor hem gekomen waren. Keer op keer herhaalde hij dat.

Tot slot zorgde de Kamertjesgroep onder pianobegeleiding van Kors Jan Snoeij nog voor een vrolijke uitsmijter met het zingen van hun nieuwe lijflied "Al die in de Kamertjes werken, moeten mensen met humor zijn". En dat is begonnen bij Jan, die als goed voorman daar lang geleden de toon mee zette. Een toon die door alle leden van de Kamertjesgroep is overgenomen waardoor het altijd een vrolijke boel is.

De dag erop werd de huldiging van Jan Benoist op het stadhuis in Breda nog eens ceremonieel overgedaan door burgemeester Paul Depla. Jan maakte zo roerige dagen mee eind april en heeft heel wat om op terug te kijken. Maar vooral hopen we dat hij vooruit kijkt en nog een lange actieve loopbaan als vrijwilliger bij de West Brabantse Vogelwerkgroep en alle andere instanties voor de boeg heeft.

Stroop de mouwen maar vast op Jan!

Mary Holleman

Op zoek naar de Grauwe Vliegenvanger

Alle vogels zijn mooi als je er goed naar kijkt. Ieder heeft natuurlijk zijn voorkeur. Velen zijn weg van roofvogels. Die zijn inderdaad fascinerend, en omdat ze in de top van de voedselpiramide staan zeggen ze ook heel veel over hoe het gaat met onze vogels. Maar toch, het zijn de kleine vogels die mij bekoren.

Hun gefriemel naar voedsel, hoe ze met die kleine vleugels in een mum van tijd een flinke afstand afleggen. Wij mensen kunnen ze niet bijhouden, althans, als we onze eigen spierkracht gebruiken. Hun alertheid, constant de omgeving in de gaten houden of er geen predator in de buurt is. En vele van die kleintjes maken elk jaar een enorme reis, van broedgebied naar overwinteringsgebied en weer terug. Er zijn veel van die kleine friemelaars, soorten die je zowat dagelijks ziet, zoals Koolmezen en Pimpelmezen. Soorten die je wat minder vaak ziet, waarvan de Staartmeesjes wel heel erg leuk zijn. En de soorten die je niet vaak ziet, gewoon omdat ze minder algemeen zijn, omdat ze een verborgen leefwijze hebben, omdat ze niet zo opvallend zijn. Met zijn lengte van 13 tot 15 centimeter en gewicht van 13 tot 19 gram is de Grauwe Vliegenvanger een van die kleine soorten. In deze soort ben ik me gaan verdiepen. De oorzaak was dat hij in het atlasblok voor de nieuwe vogelatlas, waarbij ik meegeholpen heb, nog niet gesignaleerd was. Die moest geboest worden (boest: broedcodes ophogen extra soorten tellen). Bovendien zijn het mooie vogels, ook al hebben ze geen opvallend verenpak. Ze zijn bruingrijs van boven, met bleke randen op de vleugels, en vuilwit van onder. De donkere snavel is vrij lang en krachtig. De poten zijn zwart. Het zijn de subtiele streepjes die ik zo mooi vind, smalle streepjes op voorhoofd en kruin en bruinige streepjes op lagere keel en borstzijde en bovenflanken. Er is geen verschil in zomer- en winterkleed en tussen man en vrouw. Wat ook zo prachtig is, is hun opvallende, typische jachttechniek. Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit vliegende insecten. Statisch rechtop zitten ze op een uitzichtpunt te wachten om dan ineens doelgericht op een prooi af te vliegen, die vervolgens vakkundig uit de lucht te plukken, om daarna weer te landen op dezelfde tak of een tak in de buurt.

(belgiumdig.com)

De grote vraag was hoe ik dat boesten moest aanpakken. Daarvoor ben ik de boeken ingedoken en heb ik op internet rondgestruind om informatie te vergaren over de vogel.

En zo toog ik met al mijn opgedane kennis op 11 juni 2015 het veld in om de Grauwe Vliegenvanger te vinden in mijn atlasblok. Door al die informatie begreep ik dat het geen eenvoudige klus zou zijn. Veel vogels ontdek je door de zang, zeker wanneer alles vol in blad staat. Echter de zang van de Grauwe Vliegenvanger is zeer zacht (het is waarschijnlijk meer een liefdeszang voor het vrouwtje dan om een territorium op te eisen) en wordt overstemd door de andere zingende vogels. En dan hebben we het niet eens over het verkeerslawaaï. Hij zingt minder tijdens de nestbouw en nog maar zelden na de eileg. Wel zingt hij na aankomst in zijn territorium vrijwel de hele dag wat een voordeel is, omdat veel vogels overdag stiller zijn. Zijn roepjes zijn beter te horen, hoewel ook die zacht en hoog zijn en verward kunnen worden met de roepjes van andere (jonge) vogels. En jonge vogels zijn er al genoeg op het moment dat de Grauwe Vliegenvanger vanuit Afrika weer hier arriveert.

Ik moest het toch vooral hebben van het zien, wat ook niet gemakkelijk zou zijn gezien zijn onopvallende kleed. Bovendien jaagt hij vaak vanaf een (lage tot middelhoge) tak verborgen tussen het gebladerte. Het jagen vanaf een onbeschutte plaats komt vooral voor in het najaar.

Mijn atlasblok bestond veelal uit dennen, niet zijn favoriete plaats. Ze komen het meest voor in wat ouder, open loofbos, maar ook in lanen, op begraafplaatsen, boomgaarden, weelderige tuinen, boerenland met houtwallen, en oudere parken. Als er maar open plekken zijn met genoeg insecten. Maar ik wist al uit ervaring dat je ze in zo'n soort bos ook kon vinden, ik was ze in mei en begin juni tegengekomen in boswachterij Westerschouwen die ook veel uit dennen bestaat. Her en der ben ik gestopt op wat voor mij een geschikte plaats leek, om daar een tijdje te posten. En dan maar hopen dat ik er een zou zien jagen (of in een gunstig geval zou horen). Helaas, mijn tocht was tevergeefs. Ik vond er niet een. Teleurgesteld ben ik naar Den Deijl gegaan, waar ik afgesproken had met lief. Een terrasje kon troost brengen. Ik genoot van het weer en het bier. En wat gebeurde? Terwijl ik daar lekker zat te genieten zag ik ineens een Grauwe Vliegenvanger vliegen. Met nestmateriaal vloog zij (bij de Grauwe Vliegenvanger laat het mannetje geschikte nestplaatsen zien, het vrouwtje kiest de plaats en bouwt het nest) een oude Wingerd in die daar tegen een gevel groeit. Ik kon het geheel aanschouwen vanaf mijn tafeltje. Dat was wel wat beter dan determineren op zang, gelijk een hoge broedcode. Mooi dat Den Deijl in

Grauwe Vliegenvanger

(Ria Lambregts)

mijn atlasblok lag. Achteraf had ik gewoon de hele middag in het zonnetje op het terras kunnen zitten om hem te boesten. Hoewel, misschien was het bier dan wel naar mijn hoofd gestegen en had ik hem daardoor gemist. Was het verrassend dat hij daar zat? Niet echt. De vogel nestelt in deels open hopen, spleten en kieren in bomen en muren en maakt ook wel gebruik van halfopen nestkasten. Hij heeft graag een "dak" boven zijn hoofd met vrij uitzicht. En hij broedt ook in klimplanten. De oudere Wingerd die daar tegen de muur groeit biedt dus een prima broedplaats. Op het terrein staan ook verspreid mooie, wat oudere loofbomen. Uit deze keuze van hem bleek ook dat hij vrij tolerant is naar mensen, want die zitten daar, met mooi weer, genoeg op het terras.

Den Deijl en Trippelenberg

Natuurlijk ben ik later teruggegaan naar Den Deijl om te kijken hoe het erbij stond, onder het genot van een hapje en een drankje. Op 28 juni werd er af en aan gevlogen, dat duidde op een bezet nest. Ze leggen meestal 4 tot 5 eieren en de broedduur is 11-15 dagen. Op 26 juli was het stil. De nestjongenperiode is 12-16 dagen dus ze konden net uitgevlogen zijn. Ik heb nog in het nestje, gemaakt van kleine twijgjes e.d. en gestoffeerd met mos en veertjes, gekeken. Niets te zien, maar ook dat kan kloppen. De eierschalen worden afgevoerd en de poepzakjes worden de eerste drie dagen opgegeten en daarna naar buiten getransporteerd. De jongen worden nog circa drie weken na het uitvliegen gevoerd maar ik heb ze niet meer gezien. Misschien ook was dit nest mislukt.

Op de boestpagina van de vogelatlas zag ik dat ook atlasblok 5013 nog verstoken was van Grauwe Vliegenvangers. Daar moest verandering in komen. Ik herinnerde me dat ik er in 2014 één dacht te zien in de Trippelenberg, maar was toen niet zeker. Aangezien ik had gelezen dat een broedplek jarenlang gebruikt kan worden, ging ik op 12 juni die richting op. En hoeveel geluk kan je hebben. Gelijk bij aankomst bij de bewuste plek van het jaar eerder zag ik twee vogels flink fladderen nabij een dikke dode stronk van een den. Dat dat niet voor niets was, zag ik toen ik mijn kijker erop richtte. Er zat een Grote Bonte Specht blijkbaar op een plaats waar twee Grauwe Vliegenvangers hem niet wilden. De specht werd driftig aangevallen, zodanig dat het dier eieren voor zijn geld koos (of in dit geval juist niet). Uiteraard ben ik daar blijven kijken. Dat leverde mooie waarnemingen op. Zo zag ik een vogel met nestmateriaal sjouwen. Ook zag ik een paring. Dat zat wel goed met die twee.

Enige tijd later zag ik aan de andere kant van de Trippelenberg ook een Grauwe Vliegenvanger vliegen. Voor deze heb ik wat meer moeite moeten doen: op verschillende plaatsen een tijdje wachten en rondkijken. Op 23 juli zat een Grauwe Vliegenvanger daar weer in de buurt en in augustus is daar een pas uitgevlogen donsjong gemeld.

De Grauwe Vliegenvangers die ik op de plaats van 11 juni had gezien in de Trippelenberg heb ik niet meer kunnen waarnemen terwijl ik regelmatig daar wel enige tijd gepost heb. Misschien was de nestlocatie toch niet zo geschikt of heeft de Grote Bonte Specht roet in het eten gegooid.

Ik had er inmiddels zin in gekregen en als ik een fietstochtje maakte, lette ik extra op. Vaak hoorde ik een roepje waarvan ik dacht dat het er misschien een zou zijn. Maar dan kon ik hem niet vinden of het was een andere vogel. Echter de aanhouder wint. Zo hoorde ik een roepje aan de Goudbergseweg dat mij gelijk op de rem deed trappen, met als gevolg een mopperende lief die, achter mij rijdende,

weer net een botsing kon voorkomen. Er staat daar een groepje loofbomen bij een erf, waar je hem volgens de boeken ook kunt vinden. En daar zag ik er een jagen. Wat een vreugd dat ik het roepje (ik neem aan een contactroepje) gehoord en herkend had.

Dat de alarmroep, sie-tjik de meest luide is, ondervond ik later in het seizoen. Ze alarmeren volop in de buurt van een nest of pas uitgevlogen jongen. Op een paar plaatsen in het bos heb ik het gehoord. Om zeker te zijn zocht ik de vogel altijd op. Een vogel vinden met blad aan de boom valt niet mee. Maar met geduld en doorzettingsvermogen lukte dat en bleek het een Grauwe Vliegenvanger te zijn. Bij al die alarmroepen die ik hoorde, zat er ook een Gaai in de buurt, waarschijnlijk de reden van het alarm.

In totaal ben ik tijdens mijn tochtjes in de omgeving van Breda, op negen locaties Grauwe Vliegenvangers tegengekomen.

Ook in boswachterij Westerschouwen, mijn vakantiegebied, heb ik regelmatig Grauwe Vliegenvangers gevonden. Zelfs een stuk gemakkelijker dan hier. Het is een duinbos. De hoger gelegen dennen bieden mooi zicht op de lager gelegen loofbomen waarboven gejaagd werd. Als je zelf hoger staat zie je ze beter vliegen. Ook zag ik ze daar af en toe op een fietspad zitten, wat niet vreemd is. Het is bekend dat ze ook wel van de grond eten, vooral in een dennenbos. (Ze eten ook wel direct van stammen of twijgjes. Incidenteel eten ze ook bessen, het vaakst in de herfst.) In augustus heb ik daar de meeste exemplaren gezien. Het zijn late broeders en ze hebben vaak ook nog een tweede legsel. Terwijl het vrouwtje met het tweede legsel begint verzorgt het mannetje nog de jongen van het eerste broedsel. Er wordt dus volop gejaagd en vaker vanuit een onbeschutte plaats. Ook zijn ze beter te horen, het is dan in het bos een stuk stiller geworden. Zo heb ik zelfs nog een nest in de boswachterij ontdekt, op 12 augustus. De jongen waren al wat groter en bedelden luidkeels. Ze zaten in een flink gat in een den. De volgende dag waren ze uitgevlogen wat ik ook wel verwachtte, gezien de vlieg oefeningen de dag eerder. In de boswachterij heb ik ook nog verschillende juvenielen gezien. Die zien er grappig uit, met hun stippen en spikkels her en der. Verder zijn ze wat vaalgeler en lijken ze iets meer gestreept.

Kortom, ook al is de soort achteruit gegaan, ze zijn nog steeds te vinden. De beste plaats daarvoor is een geschikt terras, de beste tijd wat later in het seizoen. Zo schreef Sovon op 30 juli 2015 op haar site: **Grauwe Vliegenvanger nu als broedvogel binnenslepen.**

Op moment van schrijven zijn er al enkele terug uit Afrika. Het grootste gedeelte komt in mei. Ik wacht op ze. Want al zijn ze onopvallend, als je ze beter aanschouwt zijn het prachtige vogels, met hun fijne streepjes en mooie jachtvluchten.

Hannie van Gils

P.S. Het wachten is beloond. Op 30 april, daags na het inleveren van de kopij bij de redactie, dacht ik een Grauwe Vliegenvanger te horen roepen. En ja, ik had het goed. Ik zag er een, zittend en vliegend, met zijn prachtige kenmerkende jachtvluchtjes, hoog tussen de bomen. Gelukkig zat er nog maar heel weinig blad aan de boom, anders had ik hem of haar echt niet gezien. De hele tijd heb ik lopen glimlachen, die dag kon niet meer stuk.

De geringde Spreeuw

Op 28 februari 2016 zaten er twee Spreeuwen bij mij in de achtertuin aan de Vuchtstraat in Breda. Beide Spreeuwen deden zich te goed aan de pot pindakaas met daarin gedroogde meelwormen. Deze speciale pindakaas is bij ieder tuincentrum of dierenspeciaalzaak te koop om de vogels de winter door te helpen. Wat gelijk opviel was dat een van de Spreeuwen was voorzien van een metalen pootring.

Als vogelaar die zich bezighoudt met onderzoek ben je benieuwd waar en wanneer de Spreeuw is geringd. Vanaf 28 februari was de vogel dagelijks aanwezig in onze tuin om zich tegoed doen aan de aangeboden delicatessen. Op 6 maart lukte het mij om een duidelijke foto te maken van de geringde Spreeuw, maar hoe ik ook de foto inzoomde, het lukte maar niet om de ring af te lezen.

De geringde Spreeuw, 6-3-2016, foto Raymond van Breemen

Na een bevriende oud-ringer te hebben geraadpleegd, kwam het advies om de vogel te vangen om de ring af te lezen. Op 14 maart had de Spreeuw het begrepen en bezocht de pindakaaspot in de geleende vangkooi. Eindelijk kon ik de ring aflezen en de gegevens doorsturen naar het Vogeltrekstation. De gegevens zijn gemakkelijk digitaal in te voeren; je krijgt dan nog dezelfde dag antwoord waar en wanneer de vogel is geringd. Na de ring te hebben afgelezen heb ik de Spreeuw meteen in vrijheid gesteld. Dat de Spreeuw van deze korte vrijheidsberoving niets had geleden bleek duidelijk, hij bezocht tot begin april dagelijks nog de voerplaats in onze achtertuin.

Leeftijd

Uit de ringgegevens bleek dat de Spreeuw een man was in het eerste kalenderjaar op 2 september 2012 geringd door André de Pijper aan de Singelheide in Baarle-Nassau. De tijd tussen de ringdatum en het aflezen van de ring is dus drie jaar zes maanden en twaalf dagen. De spreeuw is dus nu in zijn vierde levensjaar. De afstand van de ringplaats tot mijn achtertuin is 20 kilometer en de richting is 345 graden.

Naar aanleiding van het ringformulier (waarop e-mailadres staat van ringer) heb ik de foto opgestuurd naar André. Bijstaand zijn reactie op mijn mailtje met de foto.

"Hallo Raymond, Vriendelijk bedankt voor het toesturen van de mooie foto met de geringde Spreeuw. Deze vogel is op mijn eigen vaste ringlocatie Baarle-Nassau als jonge vogel Ikj (het is een man) in 2012 geringd. Dit is voor het eerst in

meer dan dertig jaar vogels ringen dat ik van een eigengeringde vogel een foto terug heb gekregen. Ik vind het knap dat de 4.2 mm ring is afgelezen. Nogmaals bedankt. Vriendelijke groet André de Pijper."

Uiteraard heb ik André nog teruggestreven hoe ik de ring heb af kunnen lezen. Een ring aflezen van zo'n kleine vogel is achteraf gezien nooit te doen met een kijker of telescoop omdat de 4.2mm ring rond de poot zit.

Samenvatting.

Door vogels te ringen en bij terugvondst, al dan niet levend, te melden kom je veel te weten over leeftijd, terreingebruik (habitat) en verplaatsing (dispersie/vogeltrek). Het is belangrijk om een ring die je vindt te melden bij het Vogeltrekstation. Zo kun je een bijdrage leveren aan onderzoek en studie.

Met dank aan Jan Benoist en André de Pijper.

Raymond van Breemen

Bronnen: Vogeltrekstation.nl www.griel.nl

Primeur in de Biesbosch

Het eerste broedgeval van de Visarend in Nederland

In ieder geval één paartje Visarenden broedt in de Brabantse Biesbosch. Er is zelfs mogelijk sprake van twee paartjes! Een van deze voor Nederland unieke broedgevallen kun je bewonderen vanaf de fietsbrug bij de Witboomkil in de buurt van polder Maltha. Het nest met daarop het broedende vrouwtje is met een telescoop goed te zien. Op het moment dat wij er waren, (1 mei,) was dit broedgeval net door Staatsbosbeheer wereldkundig gemaakt. Twee weken daarvoor ontdekten we ook een nest in een hoogspanningsmast, hemelsbreed zijn deze nesten ongeveer twee kilometer van elkaar verwijderd.

Martin van Leest en Jan Benoist

Visarend

(nu.nl)

De Kwartel, *Coturnix coturnix*

Het in kaart brengen van roepende kwartelhaantjes vraagt werken in de late avond en bij zonsopgang. Dan roepen de haantjes immers het best. Omdat de haantjes de vrouwtjes verlaten zodra deze beginnen te broeden is het heel moeilijk het exacte aantal 'broedparen' te bepalen. Net als bij de Patrijs zit de industriële landbouw ook de Kwartel dwars. Door hun zwervende bestaan kunnen ze echter beter dan de Patrijs inspelen op tijdelijk geschikte omstandigheden.

Kenmerken

De Kwartel behoort tot het geslacht *Coturnix*, de kleinste veldhoenders. Enkele leden van dit geslacht zoals onze Kwartel, *Coturnix coturnix*, zijn trekvogels. Als zomervogel (een buiten Nederland overwinterende broedvogel) is de Kwartel in ons land een schaarse tot talrijke broedvogel. Hij trekt in klein aantal door. Deze trek loopt van half april tot begin juni en van begin augustus tot eind september. Er bestaan vijf ondersoorten van de Kwartel.

De vleugels van de Kwartel zijn lang en spits. Het is een goede vlieger die grote afstanden kan afleggen. Hij is ongeveer een derde kleiner dan de Patrijs. Hij vliegt vlak boven de grond met snelle slagen. De staart is erg kort en verdwijnt volledig onder de dekveren van de bovenstaart. Het is een roomgeel, zwart en zandkleurig bruin gestreept vogeltje met korte pootjes. De kop is donkerbruin met een roomkleurige middenstreep, roomwitte wenkbrauwstreep en zwarte keelstrepen. Het vrouwtje heeft een ongetekende, isabelkleurige keel. De totale lengte van de Kwartel is 16-18 centimeter.

In het broedgebied is de Kwartel vrijwel nooit te zien. Dit omdat ze eerder weglopen of zich schuilhouden dan op te vliegen. Het geluid van de haantjes is een tamelijk luide melodieuze roep 'kwik-me-dit, kwik-me dat' die telkens wordt herhaald. Het vrouwtje roept een lager 'priet, priet'.

De eerste vogels arriveren eind april maar de meeste komen in mei en juni aan. De vroegste waarneming van een Kwartel uit het archief van de Vogelwerkgroep is van 16 april in 1985. Vorig jaar werd de eerste vogel gemeld op 4 mei (2015). De gemiddelde aankomstdatum was in 2015 12 mei. Uit onderzoek in Spanje bleek dat 95 procent van de mannetjes slechts vijftien dagen op één plaats blijft. Dit blijkt ook voor onze omgeving op te gaan. Dit maakt het inventariseren van Kwartels erg lastig.

Ze vertrekken weer naar het zuiden in september. Deze langeafstandtrekker trekt dan 's nachts in groepen laag over de grond vliegend naar de overwinteringsgebieden in het Middellandse Zeegebied, de Nijldelta, de Sinaiwoestijn en naar gebieden ten zuiden van de Sahara.

Verspreidingsgebied

De Kwartel is een warmteminnende soort die de voorkeur geeft aan een continentaal klimaat boven een nat en vochtig zeeklimaat. Het broedgebied loopt van West-Europa tot aan het Baikalmeer, in het oosten. De noordgrens van het broedgebied overschrijdt alleen in Schotland de juli-isotherm van 16 graden Celsius. Spanje is het belangrijkste kwartelland in Europa met zo'n 300.000 paartjes. Nederland ligt ongeveer aan de noordgrens van het broedareaal. Het voorkomen van de Kwartel in Nederland zou wel eens voor een deel kunnen worden bepaald door kleine of grote invasies. Voornamelijk tijdens warme, droge zomers kunnen broedgevallen ver noordelijk van het geregelde verspreidingsgebied voorkomen.

De bevolkingsdichtheid van de Kwartel wordt voor-namelijk bepaald door natuurlijke oorzaken. Maar naar men aanneemt kan deze ook samenhangen met de mate van de kwartelvangst in de landen rondom de Middellandse Zee. In Egypte ving men in september rond 1900 in piekjaren zo'n 4 à 5 miljoen Kwartels. Rond 1980 waren de vangsten hier geslonken tot gemiddeld 150.000 vogels per jaar.

Het aantal broedparen in ons land bedroeg in 1998-2000 in totaal zo'n 2000 tot 6500 'paren'. Men neemt aan dat de aantallen afnemen door de intensivering van de landbouw en de jacht op de vogels tijdens de trek. Maar de aantallen kunnen erg fluctueren. Topjaren in ons land waren 1989, 1997, 2008 en 2011. Hierover is meer te vinden in 't Hupke nr. 146. Het is onbekend of de Nederlandse Kwartels in staat zijn voldoende jongen te produceren om een toename te bewerkstelligen. Het ontbreekt aan reproductiecijfers.

Broedbiotoop

De Kwartel is van oorsprong een vogel van uitgestrekte grasvlakten en steppen. In natuurgebieden is de Kwartel een zeldzame broedvogel van vergraste heide en wildakkers. De Kwartel komt voor in droge graslanden, open akkergebieden met graanakkers of akkers met lage gewassen en onkruiden, meestal minder dan een meter hoog. De opkomst van de maisteelt zorgde voor een achteruitgang van het aantal broedvogels op de zandgronden. Het nest is een kuiltje op de grond. Hierin legt het vrouwtje zes tot dertien eieren die na een broedduur van zeventien dagen uitkomen. Het haantje verlaat het vrouwtje zodra dit gaat broeden. Vaak produceert het vrouwtje nog een tweede legsel met een ander mannetje. Alleen het vrouwtje verzorgt de jongen. De jongen zijn echte nestvlinders die zelf hun voedsel zoeken. Dit voedsel bestaat uit kleine zaden, vooral van onkruiden, insecten en slakjes. Opmerkelijk is dat de jongen al na enkele dagen een stukje kunnen vliegen. Nog opmerkelijker is dat vroeg geboren jongen al in het zelfde broedseizoen een broedpoging kunnen wagen.

Er vindt in de zomer (tijdens de broedperiode) mogelijk een verplaatsing plaats van Noord-Afrikaanse en Zuid-Europese vogels in noordelijke richting. Waarschijnlijk een gevolg van een lange droge periode of een erg natte en koude periode in het zuiden. De vogels ondernemen dan noordelijker een tweede broedpoging.

Gezegde

Zo doof als een Kwartel, luidt het gezegde. Dit berust op een misverstand want een Kwartel kan prima horen. De Kwartel is echter een schuwe vogel die zich bij gevaar drukt en blijft zitten zonder zich te verroeren. Ze vertrouwen dan ook op hun schutkleur. Wanneer het te gevaarlijk wordt rennen ze er snel vandoor of vliegen even op. Men dacht daarom dat de Kwartel doof was.

Gelet op de frequentie waarmee de Kwartel voorkomt in gedichten, liederen en instrumentale muziek (bijvoorbeeld Haydn's fluitconcert "Die Wachtelschlag") behoorde de Kwartel zeker vroeger tot een van de meest geliefde vogels.

Lekkernij ?

Kwartels staan al eeuwenlang bekend als lekkernij. In een Egyptische dodentempel lag na 5000 jaar nog altijd een Kwartel. Deze was als mondvoorraad aan een gestorvene bijgezet.

In het bijbelboek Exodus staat het wonder beschreven van de grote zwerm Kwartels die ten tijde van Mozes neerstreek tussen het Joodse volk, als welkome aanvulling op hun benarde voedselsituatie tijdens hun verblijf in de woestijn. Grote groepen trekkende Kwartels waren zeker voor die tijd echter niet zo uitzonderlijk voor die plaats.

In het verleden werd er veelvuldig op de Kwartel gejaagd. Men sprak toen van het weispel met kwartelen. Volgens kenners was dit een alleraardigste bezigheid. Het gebeurde met netten. De kwartelhaantjes werden het slachtoffer van hun paringsdrift. De jagers hadden een list bedacht. Ze bootsten het geluid na met een zogenaamd kwartelbeentje. Het kwartelbeentje is een lokfluitje, dat in tegenstelling tot de meeste lokfluitjes niet met de mond maar met de hand wordt bediend. Het waren geiten- of hondenbeentjes waaraan een zeemleer zakje was bevestigd dat was gevuld met paardenhaar. Hiermee kon de roep van de Kwartel worden nagebootst. De haantjes hoorden hierin de roep van mededingers. Ze liepen daar blindelings op af, regelrecht in een opgesteld net.

De heer Knippenberg heeft aan de hand van gegevens uit oude documenten aangetoond, dat de Kwartel al in de Middeleeuwen in Brabant voorkwam. In zijn artikel wordt als vroegst jaartal 1456 genoemd. De Warandemeester van Brabant verbood toen in opdracht van Philips de Goede het vangen van Kwartels. In 1545 werd de vangst weer vrijgegeven. Dit zou duren tot in de twintigste eeuw. In die tijd hingen er bij kwartelvangers verschillende speciale kwartelkooien buiten aan hun huisjes met lokvogels. Tot in de tweede helft van de negentiende eeuw was de Kwartel een algemene broedvogel in grote delen van ons land. De commerciële vangst was toen nog lucratief. Eind negentiende en begin twintigste eeuw werd een achteruitgang merkbaar. Sinds 1921 is de Kwartel in ons land geen jachtwild meer.

Op het internet staan talloze recepten voor de bereiding van Kwartels en hun eieren. Er worden nu in grote aantallen Japanse Kwartels speciaal gekweekt voor hun vlees en eieren. De Fransen consumeerden eind twintigste eeuw gemiddeld twee (gekweekte?) Kwartels per jaar per inwoner. Dat lijkt niet zo veel maar met 60 miljoen inwoners...!

Romeinen en Grieken misbruikten de felheid van de haantjes. Ze hielden een soort hanengevechten met Kwartels. Nozeman vermeldde een verhaal dat hij hoorde van een Zweedse zendeling. Deze vertelde hem dat Chinezen een levende Kwartel bij zich droegen bij koud weer om hun handen te warmen.

Mogelijk wordt dit weer een goed kwarteljaar. Dus leer de roep van de Kwartel kennen en geef je oren goed de kost in het buitengebied. En geef je waarnemingen ook door!

Hans van der Sanden

Literatuur

SOVON 1987, Atlas van de Nederlandse vogels

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2002

Atlas van de West-Brabantse broedvogel 2007.

Samenwerkingsverband Westbrabantse Vogelwerkgroepen.

The EBCC Atlas of European Breeding Birds

Atlas van de Europese vogels, Prof. Dr. K.H.Voous

Vogels in de kop. Jan Desmet (deel2)

Archief West Brabantse Vogelwerkgroep.

Bediening kwartelfluit

(rijksmuseum)

Kwartel

(birdimage.nl)

Roofvogeldag 2016

Op 27 februari jongstleden hield de WRN, ofwel de Werkgroep Roofvogels Nederland, weer de jaarlijkse roofvogeldag. Zoals elk jaar ging Raymond van Breemen, de coördinator van onze roofvogelwerkgroep, daarheen, deze keer vergezeld door John Frijters, Bas Gerrits en Hannie van Gils. Om half acht vertrokken we met de hybride van Raymond (beter voor het milieu) richting Meppel. De bedoeling was om ook deze keer de roofvogels onderweg te tellen. Door de lage zon, het geklets onderweg, en het verkeer –drukker dan verwacht– is daar weinig van terechtgekomen. Ruim op tijd kwamen we in Meppel aan, zodat we een goed plekje in de zaal konden bemachtigen. Het programma bestond ook dit jaar weer uit een aantal lezingen over onderzoeken en experimenten waarbij vaak gebruik gemaakt wordt van de nieuwste technieken als webcams, cameravallen en dataloggers. Ook werd er veel foto- en filmmateriaal getoond en was er een vrolijk muzikaal intermezzo. Hier volgt een korte impressie.

De eerste lezing ging over de voedselkeuze van Bruine Kiekendieven in de kuikentijd. De gegevens werden verzameld met behulp van een cameraval. Bij beweging werden er gedurende drie seconden drie foto's gemaakt. Toch bleek het moeilijk de prooi goed te determineren. Het feit dat de Bruine Kiekendief een grondbroeder is die een nest tussen het riet heeft en netjes de prooiresten afvoert om geen ongedierte of andere predatoren aan te trekken, maakte het er niet gemakkelijker op. Wat mij het meest verbaasde was dat een koppel een aantal dagen van zijn oorspronkelijke nest verdween om een paar meter verderop te gaan zitten en daarna weer terug te keren. Waarschijnlijk kwam dit door verstoring door recreatie. Of hadden ze even geen zin in de inbreuk op hun privacy van de cameraval?

Daarna was het de beurt aan Elena Kappers van de Rijksuniversiteit Groningen die bezig is met het "Buteomorph" project waarbij ze onderzoekt waarom de kleurvariatie (morph) van de Buizerd (*Buteo buteo*), die genetisch bepaald is, over de tijd behouden is gebleven. Ze heeft zeven verschillende kleurtypes gedefinieerd, van heel donker tot heel licht. Is het zo dat de kleur een adaptieve functie heeft die past bij een habitat/verspreidingsgebied of is er een klimatologische verklaring? Dus is bijvoorbeeld bruin een voordeel in het bos en word je als witte Buizerd niet te snel warm in Spanje? Hiervoor werden 34 Buizerds op het nest gezenderd en werd hun dispersie, het uitzwerfen, onderzocht. Ze heeft ook gebruik gemaakt van waarnemingssites in bijna heel Europa. Iedereen kan namelijk het morph-type doorgeven bij zijn/haar waarnemingen. Er is nog geen duidelijk verband gevonden en misschien is het er ook gewoon niet. Ze heeft nog een jaartje onderzoek te gaan en roept iedereen op om fanatiek te blijven invoeren. Meer informatie over het project vind je op de site van de WRN: <http://www.werkgroeproofvogels.nl> of op <http://aves.orn.mpg.de/~buteo/nl>.

Vervolgens konden we achterover hangen en kregen we een film over gieren en arenden in Spanje te zien.

Meer gieren volgden in de volgende presentatie over de datingvolière voor Monniksgieren in Ouwehands Dierenpark, waar gieren afkomstig uit verschillende Europese dierentuinen bij elkaar worden gezet en de tijd krijgen om koppeltjes te vormen. In het verleden verliep de matching nogal eens moeizaam wat zijn weerslag had op het succes van het kweekprogramma voor deze bedreigde diersoort. Monniksgieren zijn monogaam en vormen paartjes voor het leven waardoor ze erg kieskeurig zijn. Door meerdere vogels

bij elkaar te zetten en te wisselen bij geen succes, verwacht men betere koppelvorming met een hoger broedsucces. De jongen worden uitgezet in Spanje of Frankrijk en worden gezenderd om meer te achterhalen over hun gedrag, migratiepatroon en overleving.

Na twee korte lezingen over veldwerk (een over wespen en een over ringen in braakballen), een hilarisch lied over vogelen met een drone en een doe-het-zelf-cursus "hoe maak ik een kijkstok van een raamwasser", was het tijd voor de lunchpauze met soep, eten, boeken, posters, kaarten, T-shirts, etc.

Hierna konden we uitbuiken tijdens een presentatie over een gierenproject in Gambia met wel erg veel foto's.

Valentijn van Bergen, student wildlife management aan de Hogeschool Van Hall Larenstein, vervolgde met een erg boeiende presentatie over de taakverdeling tussen man en vrouw op buizerdnesten. Hiervoor werden 19 camera's bij de nesten geplaatst en duizenden foto's bekeken, waaruit onder andere bleek dat de man slechts 8,5 procent van de tijd broedt. Ook waren er shots van Nijlganzen die het nest kaapten, Boommarters die er een paar dagen eerder lagen te slapen, Haviken die het nest plunderden en zelfs van een triootje! Dat was een man met twee vrouwen. Allebei de vrouwen hadden eieren gelegd en waren zelfs geregeld samen aan het broeden. Ook bleek dat er gemiddeld 6,5 dag tussen de leg van het eerste en het derde ei zat, terwijl er bij het uitkomen maar drie dagen verschil was.

De dag werd afgesloten met een lezing over drie seizoenen (zender)onderzoek aan wespen en Wespddieven in Limburg en Noord-Brabant, in De Kempen en Het Groene Woud, vlakbij dus. Helaas minder interessant, want deze lezing bestond uit veel kaartjes met nog veel meer verschillend gekleurde stippen erop. Maar misschien hadden we gewoon al genoeg gezien en gehoord.

Roofvogelgoeroe Rob Bijlsma sloot de dag af en kon het niet nalaten om even te vermelden, op zijn kenmerkende kritische toon, dat hij zoiets als de datingvolière helemaal niets vond.

Op de terugweg was er weer volop stof tot praten, en werd er wederom niet geteld. Wel werd er een pauze ingelast voor een etentje. Na het raadplegen van de smartphone vonden we een geschikt restaurant in Ermelo. Deze keer zagen we helaas geen Raven, zoals twee jaar geleden. Maar toen smaakte het eten naar niks, in tegenstelling tot nu.

Al met al was het een zeer boeiende en leerzame dag. Omdat er erg specialistisch en gedetailleerd onderzoek besproken wordt, waarbij gebruikt wordt gemaakt van de nieuwste technische snufjes, krijg je veel nieuwe dingen te horen of zaken waarbij je nog nooit hebt stilgestaan. Het feit dat er ook door jonge hbo'ers en universitaire studenten baanbrekend onderzoek wordt gedaan, maakt me nu al nieuwsgierig naar volgend jaar.

Bas Gerrits

Sperwer

(Arnold Klaren)

VACATUREBANK

“LEES DIT NIET”

Ondanks onze uitdrukkelijke waarschuwing, heb je kennelijk tijd om dit te lezen.

Waarschijnlijk heb je dan op de een of andere manier tijd over.

Al eens aan gedacht om deze tijd aan een activiteit voor de Vogelwerkgroep te besteden?

De West Brabantse Vogelwerkgroep is namelijk een vereniging die niet kan bestaan zonder de inzet van haar vrijwilligers. Op dit moment zijn er diverse vacatures waarvoor wij enthousiaste mensen zoeken.

Hieronder vind je een overzicht met een korte beschrijving en een contactpersoon die er meer over kan vertellen. De taken variëren in inhoud en tijdsbeslag, er is voor ieders talenten wel iets bij. Wellicht ook die van jou? Wij willen je vragen hier eens serieus over na te denken.

BESTUUR

Voorzitter

Heeft het overzicht en verbindt de diverse geledingen van de vereniging. Daarnaast is hij actief in het leggen en onderhouden van externe contacten.

Informeer bij secretaris@westbrabantsevwg.nl

PR en Communicatie

Bestuurslid. Vormt de verbinding tussen de leden die de taken uitvoeren en het bestuur.

Vacant: de taak zorg en bemensing voor de kraam en het promotiemateriaal. Informeer bij voorzitter@westbrabantsevwg.nl

Coördinator werkgroepen en excursies

Bestuurslid. Vormt de verbinding tussen de werkgroepen en het bestuur. Coördineert de excursies.

Informeer bij voorzitter@westbrabantsevwg.nl

Zie ook onze website;

www.westbrabantsevwg.nl

VRIJWILLIGERS WERKGROEPEN

De Kamertjes

Werkgroep de Kamertjes, een natuurgebied ten noorden van Breda, zoekt vrijwilligers om samen te werken aan het beheer van natuur en milieu. Voor een aantal zaterdagen per jaar.

Informeer bij Coördinator: Jan Benoist

kamertjes@westbrabantsevwg.nl

PROJECTEN

Coördinator mentoren project

Brengt beginnende en ervaren vogelaars met elkaar in contact met het doel van elkaar te leren.

Informeer bij penningmeester@westbrabantsevwg.nl

Monitor/ringer spreeuwenproject Oosterhout

Monitoring spreeuwnestkasten en ringen van jonge Spreeuwen in het werkgebied
Zipten en Banken te Oosterhout

Informeer bij eco.sva.breda@gmail.com

Heb je zelf een activiteit waar je mensen voor zoekt?
Meld je aan voor plaatsing in deze rubriek.

Informeer bij secretaris@westbrabantsevwg.nl

Zeearenden vergiftigd

In oktober 2013 werd in de polders bij Hank een zieke Zeearend gevonden en op 24 februari 2016 in de Slikken van de Heen weer een. Beide waren nakomelingen van het broedpaar in de Biesbosch.

De arenden werden snel naar het Vogelrevalidatiecentrum in Zundert gebracht waar werd vastgesteld dat ze het slachtoffer waren geworden van vergif verstopt in lokaas. Door vakkundig ingrijpen konden de vogels snel weer losgelaten worden.

Wie doet zoiets en heeft er "belang" bij? Dit achterlijk gebruik van jagers wordt toegepast om vossen en kraaien te doden. Maar vele andere dieren worden het slachtoffer zoals Buizerds. De daders handelen in het geniep, de plaatselijke jachthouder doet altijd of hij van niets weet en het bewijs ontbreekt meestal.

Jonge Zeearenden uit de Biesbosch houden zich nu op in het Markiezaat en de Slikken van de Heen. Dit doet vermoeden dat ze daar weleens kunnen gaan broeden als ze volwassen zijn. Het laffe gebruik van vergif kan de verdere verspreiding van broedvogels afremmen.

Zeearendbroedsel verstoord

In april 2016 hadden de Zeearenden in de Biesbosch twee jongen.

Er kwam echter een dominante Zeearend opdruken die het ouderpaar verjaagd heeft waardoor de jongen zijn doodgegaan.

Harry van Vugt

Loslaten Zeearend Vogelasiel

Het moet niet gekker worden!

Ik heb al eens eerder een verhaaltje geschreven over onze belevenissen tijdens de periodieke steenuileninventarisaties. Velen van ons zijn in hun vogelactiviteiten met name bezig met de vogels, en dat is ook vrij logisch. Maar ik zeg wel eens, wij houden van uilen, maar ook zeker zoveel van mensen. Het is waarschijnlijk daarom dat wij met ieder mens die zich in ons inventarisatiegebied laat zien, als het kan, een praatje maken.

En zo hebben wij dan ook vaak bijzondere en memorabele ontmoetingen. Ik schreef als eens over een hele mooie

Vlaamse schuur, een oude boerderij, een wat rommelig erf en onze inschatting dat daar wel eens een uil kon zitten. En jawel hoor, in die mooie Vlaamse schuur hangt een kerkuilenkast (die stond niet op ons lijstje) waarin een koppeltje Kerkuilen een vaste woonplaats heeft gevonden. De schuur staat vol met spullen en er liggen tientallen, zo niet honderden uilenballen op de vloer. Een bestofte fiets, een oude kar, een antieke eg, een ouderwetse tv, veel ladders, stapels kranten, veel balen stro, geen mens weet wat daar allemaal staat in die vrij donkere schuur. Het stof hangt in mooie goudgrijze draden van en tegen de eeuwenoude spanten.

Wij spreken de eigenaar van al dit moois regelmatig op ons uilenrondje. Voor de kerkuilenkast komt iemand anders, dus wij bemoeien ons er niet al te veel mee en genieten er tot op heden alleen maar van. Toch kon ik het niet laten onlangs te vragen of de uilenkast wel eens schoon werd gemaakt. Neen, zij de gastheer, dat werd niet gedaan. Ik vertelde hem dat de uilen dan wel eens met hun kop tegen het plafond zouden kunnen zitten, want ze wonen er al jaren, begrepen wij, en hadden ook geregeld jongen. Ik vertelde hem dat wij onlangs ergens een kerkuilenkast hadden schoongemaakt (stond ook niet op ons lijstje) waar we wel veertig centimeter afval uit hadden gehaald. We troffen een dikke laag donkere drek, heel veel uilenballen, meerdere eieren en eischalen en zelfs een skeletje en schedeltje. Maar ook uilenkastenafval kan mooi zijn, ik heb er zelfs een stilleven van gemaakt.

Het kwam op enig moment zo uit, want daar moet je altijd het juiste moment voor kiezen, dat wij hem vroegen of hij het goed zou vinden dat wij zijn kerkuilenkast eens zouden schoonmaken. Zijn reactie was niet afwijzend en dat was al best bijzonder, wetend hoe gereserveerd deze zeer aimabele man kan zijn.

Maar "wat doen jullie dan met het afval" vroeg hij. Nemen jullie dan een vuilniszak mee? Wat hij hier vroeg drong in eerste instantie niet zo goed tot me door en ik bleef serieus met hem in gesprek. Toen realiseerde ik me dat hij zich zorgen maakte over al dat afval dat dan uit die uilenkast zou kunnen komen. Het kon toch niet de bedoeling zijn dat wij dat in die schuur (die dus boordevol staat met van alles en nog wat en waar in geen jaren een bezem doorheen was gehaald) zouden achterlaten. Neen, wij moesten dat afval dan toch echt in een vuilniszak mee naar huis nemen!

We hebben het verder nog over van alles en nog wat gehad totdat het donker begon te worden. Tegen zonsondergang reden we terug naar huis, we keken elkaar aan en onze glimlach zei :

"Het moet niet gekker worden"!

Antoinette van der Wildt

Naar Oost-Polen en de PTOB

In 2015 zou ik met een groepje oud- KJN'ers naar Oost-Polen gaan. Het eerste dat je dan te binnen schiet is een bezoek aan het Oerwoud daar. Nabij Białowieża ligt een bosgebied dat eeuwenlang het jachtterrein was van de tsaren, de vroegere heersers van Rusland. Nu, dat klinkt alleen al veelbelovend, maar wat simpel klinkt is vaak niet zo eenvoudig. Ik ben er al vaker geweest, de eerste keer is ongeveer veertig jaar geleden. Ik herinner me die eerste keer nog: we konden het bos bezoeken omdat een eigenwijze bioloog een brief had gestuurd aan het lokale museum en zo contact had gekregen met de toenmalige directeur, die ons rond zou leiden. Het is mijn langste en indrukwekkendste excursie ooit geweest. Het leuke is dat de bomen, die toen al om waren gevallen en er al jaren op de grond lagen te rotten, er nu nog liggen. Maar dat waren dan ook geen gewone bomen, dat waren woudreuzen, zoals je die alleen daar nog kunt vinden.

Wat doe je nu als je naar Oost-Polen gaat en je wilt de beste vogelplekken vinden? Dat is voor leden van de West Brabantse Vogelwerkgroep bijna kinderlijk eenvoudig. Neem contact op met de PTOB (Noord-Poolse bond voor Vogelbescherming) en vraag om een gids die tijd voor je heeft. Zo gezegd zo gedaan. Begin 2015 heb ik contact opgenomen met Przemek Bielicky. In 2008 had ik hem gesproken op een reis naar Polen met Jan Benoist. Ik heb hem gevraagd of hij onze gids kon zijn als we met onze groep in Oost-Polen zouden zijn. Ja, dat kon en per e-mail hebben we de afspraken gemaakt. En zo gebeurde het dat hij op de afgesproken datum, 11 mei, 's avonds bij ons onderkomen, het Unikat Hotel in Białowieża, was. We bespraken toen preciezer wat we de rest van de week zouden doen.

Białowieża

(Martin van Leest)

Samen met hem zijn we op verschillende plekken geweest. De eerste verrassing was, na enig zoekwerk in alle vroegte, de Dwerguil. Het is een vogelsoort die toeneemt in de bossen rond Białowieża. Daarna, na het ontbijt in Unikat, gingen we om half tien naar het westelijke bos bij de Narew

tegen de Wit-Russische grens aan. (Wysokh Bagno). Het is een moerasbos met veel oude elzen en zeggensoorten. Hier werden we getraceerd op de Withalsvliegenvanger, de Bonte Vliegenvanger en de Fluiter (overal te horen), en ook op de Wielewaal. Die laatste kregen we bij de Narew mooi te zien. Na het diner gingen we naar een plek die voorlopig geheim moet worden gehouden. Daar zagen we de Poelsnip en ontmoetten we de projectleider van het onderzoek naar de gedragingen van deze vogel. Het vogeltje blijkt non-stop naar zijn overwinteringsgebied te vliegen: zo snel dat het in een dag 4000 kilometer aflegt. Het teruglopende aantal Poelsnippen heeft ervoor gezorgd dat er nu speciale aandacht is voor deze soort. Je moet echt stil zijn om ze te horen met hun balts waarbij de heren een sprongetje van geluk maken voor de vrouwtjes. Er zijn in Polen nog maar een paar gebieden waar ze zitten; helaas worden die platgelopen door de vogelfotografen, zoals dat ook gebeurt bij de plek waar we zeven jaar geleden waren. Daarvan is de grond nu aangekocht met geld van de West Brabantse Vogelwerkgroep.

Dwerguil

(natuurfotografie.nl)

Na het ontbijt op 14 mei 2015 gingen we op pad met twee andere gidsen van de PTOB. Dat waren Jarek en Gabriëlla Kułakowska, Gabriëlla doet de buitenlandse projecten bij de PTOB. Ze gingen met ons mee naar de Kosy Most ten noorden van het Nationaal Park. Er was daar een kanjer van een uitkijktoren gebouwd., Hoewel Gabriëlla bij de bouw betrokken was, had ze de toren, die bijna boven de boomtoppen uitsteekt, nog niet gezien. We gingen daarna naar de zuidpunt van de Zbiornik Siemianowka, oftewel het stuwmeer van Siemianowka. Vanwege de regen stonden we grotendeels op de uitkijktoren daar. Maar we konden een flink eind over het enorme meer kijken. We zagen hier: Watersnip, Grote Zilverreiger, Kwartelkoning, Kievit, Kokmeeuw, Grauwe Gans, Blauwe Reiger, Meerkooi, Wilde Zwaan, Visdief, Zeearend, Fuut en Bruine Kiekendief, kortom de moerasvogels. Inmiddels regende het pijpenstelen en dat was in ieder geval goed voor het stuwmeer. Gabriëlla bracht ons daarna naar een dagmijngebied waar veen wordt afgegraven. Het ligt bij het dorpje Kuchmy-Pietruky en Kowalow Grod ten noorden van het hierboven genoemde stuwmeer. We zagen daar de Witwangstern, Witvleugelstern, Tureluur, Krakeend, Kuifeend, Kokmeeuw, Blauwe Reiger, Zwarte Stern en Visdief. Een Kleine Plevier probeerde langs de weg een plekje te vinden voor zijn eitjes. Toen namen we afscheid van Gabriëlla en Jarek en bedankten hen voor de vele leuke plekken die we konden bezoeken.

De zondag daarop zou Gabriëlla op een informatiemarkt staan. Gert Jan Hallink heeft haar daar nog gesproken en wat info meegenomen. Op zo'n markt aanwezig zijn is ook een van de taken van de PTOP.

Op 15 mei was het weer vroeg op want Szawomir Przygodzky van Nature-Tour in Białowieża deed een guided tour in het Engels voor ons. Przemek had hem verzocht onze excursie door het oerwoud te leiden. We zouden snel merken dat hij goed op de hoogte is. Hij vertelde over de geschiedenis van het dorp en het bos, maar ook over de bomen en bossen. Hij is leraar op de middelbare tuinbouwschool in het dorp en weet dus veel van bosbouw. Hij leidde ons door het oerwoud, ook over wilde (minder drukke) padjes, langs diverse bomenlijken. Hij kent zelfs de Nederlandse namen van vogels, planten en van een enkele kever, de letterzetter die dood en verderf zaait in het bos. In het bos troffen we de drie vliegenvangers aan: de Withals-, de Grauwe en de Kleine Vliegenvanger. Verder waren er veel Fluiters en Vinken en helaas maar een enkele specht. Daarvoor waren we al te laat in het jaar. Om elf uur stonden we weer buiten het bos, waar we boven de open vlakte een baltsende Schreeuwarend zagen vliegen.

Onze zoektocht naar goede gidsen is prima gelukt en we waren blij met hun aanwezigheid op onze tocht in het oosten van Polen. Zonder hen was het nooit gelukt om alle landschappen goed te kunnen bekijken en de vogels te zien die we nu wel gezien hebben. Een Poelsnip zouden we nooit gevonden hebben. Onze dank gaat verder dan het luttele bedrag dat we betaalden voor hun werk.

Piet van Iersel

Polen, 9 - 22 mei 2016, Biebrza en Białowieża

Een kort verslag van mijn eerste bezoek aan bovenstaande natuurgebieden. Ik maakte de reis samen met Jan Benoist en Hans en Agnes van der Sanden. We werden bijna dagelijks vergezeld door Przemek Bielicky. Przemek is een goede kennis van Jan en is een van de oprichters van de PTOP (lokale vogelbeschermingsorganisatie). Hij heeft veel kennis van de plaatselijke natuur en toonde ons de mooiste vogelplekken in Oost-Polen, dicht tegen de grens met Wit-Rusland aan.

Rivierdal van de Biebrza

Jan heeft al vele jaren een goed contact met de PTOP en gaat regelmatig naar deze fantastische natuurgebieden. De eerste week verbleven we in een pension gelegen aan de Narev. De Narev en de Biebrza zijn twee laaglandrivieren met een enorm brede overstromingszone, soms wel 20 kilometer breed. De laatste jaren is er weinig regen en sneeuw gevallen en staan grote delen van het overstromingsgedeelte droog. De Grote Karekiet, Wielewaal, en de Noordse Nachtegaal hoor en zie je overal. Op 11 mei 's avonds stapten we vanuit onze tuin in een bootje om aan de beverexcursie deel te nemen. Een paar uur varen op de Narev leverde meer dan tien Bevers op. We bezochten een speciaal project van de PTOP om het biotoop van de zeldzame Waterrietzanger te bekijken, en zagen en hoorden

de vogel in het zeggemoeras. Op een van de tochten die Przemek voor ons in petto had was de Buidelmees te bewonderen bij het bijzondere nest en een eindje verder kreeg ik mijn eerste Krekelzanger in het vizier. De balts van de Watersnip was regelmatig te zien en af en toe hoorden we een Roodmus. Op één plaats is de vrij zeldzame Citroenkwikstaart door ons gezien. De Ooievaar is er heel algemeen maar een enkel keer zagen we ook de Zwarte.

Nationaal park Białowieża

De tweede week van onze vakantie verbleven we in een authentiek hotel (Wejmutka) in Białowieża, het nationaal park heeft dezelfde naam als het eenvoudige stadje. Przemek is hier geboren en getogen. We bezochten zijn ouderlijk huis waar zijn ouders ons ontvingen en wij aan de lunch deelnamen. Het Białowieżapark is het beroemde oerbos. Wij bezochten er de directe omgeving; het totale bos is 150.000 hectare groot. Alle soorten spechten zijn hier te vinden en ook veel verschillende uilensoorten. Op een avondtocht bracht Przemek ons met het busje naar het biotoop van een Ruigpootuil. Hij deed dit geluid feilloos na en na enig aandringen kwam de uil aangevlogen en reageerde erop. Een fantastische waarneming! Op een van de volgende dagen hebben we meerdere keren de Dwerguil gezien; dit uiltje is niet veel groter dan een Koolmees en de eerste keer dat ik zijn kopje uit dat holletje zag komen zal ik niet meer vergeten. We hebben mooie wandelingen gemaakt en zoveel mooie waarnemingen gedaan dat het bijna teveel is om op te noemen. Nog een paar bijzonderheden: Drieteenspecht, Witrugspecht, Kleine, Grote en Middelste Bonte Specht, Grijskopspecht en de Draaihals, Sperwergrasmus, Poelsnip. In totaal hebben we 165 verschillende soorten vogels gezien. In het bos zagen we een paar keer een Wisent, ook een enkele keer zagen we Elanden.

Biebrza rivierdal

Martin van Leest

Markiezaat-Kraaijenberg

Algemeen

Na de aanleg van de Oesterdam ontstond het Markiezaatsmeer als een zoetwatergebied. Vroeger waren hier schorren en slikken en nu ligt er een prachtig zoetwatermoeras.

Het is eigendom van Brabants Landschap

Ligging en bereikbaarheid

Atlasblokken

49-34-23/24/25.

Vanuit Breda neem je de A58 naar Zeeland. Neem afslag 29 en op de eerste kruising rechtsaf. Tot aan de rotonde waar je linksaf slaat. Deze weg kruist de Antwerpsestraatweg en hier ga je weer linksaf. Na een dikke kilometer sla je rechtsaf bij het bordje Kraaijenberg. Dit is de Fianestraat. Je rijdt door tot de parkeerplaats (nummer 21) aan de linkerkant.

Beschrijving

Eeuwenlang lagen er aan de voet van de Brabantse Wal schorren en slikken. Ze stonden in direct contact met de zee. De aanleg van het Schelde-Rijnkanaal in 1984 maakte hieraan een einde. Een groot gebied veranderde langzaam in een zoetwatermoeras. Het ontwikkelde zich tot een 'wetland' van internationale allure, het belangrijkste in Brabant. De Brabantse Wal is een in het grijze verleden door de Oerschelde uitgesleten steilrand, een abrupte overgang van de hoger gelegen zandgronden naar de lager gelegen zeekleipolders. 'De Wal' slingert over een lengte van 25 kilometer van Ossendrecht tot Steenberg en bereikt plaatselijk hoogtes van meer dan 20 meter +NAP. Het zijn juist deze overgangen (gradiënten) die het gebied zo uiterst interessant maken voor flora en fauna.

Mogelijkheden

Als je vanaf de parkeerplaats naar boven loopt kom je bij het bezoekerscentrum dat vorig jaar geheel vernieuwd is. Bij de parkeerplaats beginnen twee wandelingen. Een korte wandeling (1,5 km) leidt naar de vogelkijkhut die een prachtig uitzicht biedt op het Markiezaatsmeer, de slikken en ook het vogeleiland waar de Lepelaars broeden. Een langere wandeling (10 km) voert via de hoeve Hildernisse naar de Duintjes en terug door de bossen van Landgoed Mattemburgh en Lindonk. Dit zijn prachtige oude bossen met bomen van honderden jaren oud. In de

Orangerie Mattemburgh kun je aanleggen voor een hapje en een drankje. Kijk op www.orangerie-mattemburgh.nl voor de openingstijden.

Bij het bezoekerscentrum De Kraaijenberg staat een hoge uitkijktoren waarop je een mooi overzicht hebt over het Markiezaatsmeer en het eiland de Spuitkop waarop veel vogels, onder andere Lepelaars broeden. Je kunt van hieraf ook de vogelkijkhut zien liggen die hiervoor staat vermeld. Loop terug naar beneden en houd rechts aan voor de parkeerplaats en links voor de vogelkijkhut.

Wat is er te zien

Lente/Zomer

Lepelaar, Wilde Eend, Waterhoen, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Zwarte Specht, Groene Specht, Boomklever, Boomkruiper, Bruine Kiekendief, Zeearend, Slechtvalk, Torenvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Goudhaan, Vuurgoudhaan, Tuinfluiter, Zwartkop, Grasmus, Fitis, Tjiftjaf, Roodborsttapuit, Tapuit, Boomkruiper, Boomklever, Koolmees, Pimpelmees, Staartmees, Zwarte Mees, Kuifmees, Vink, Putter en Groenling,

Herfst/Winter

Kleine Zwaan, Wilde Zwaan, Wilde Eend, Smient, Wintertaling, Kuifeend, Krakeend, Boomklever, Boomkruiper, Zeearend, Slechtvalk, Torenvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Klapekster, Zwarte Specht, Groene Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Boomkruiper, Boomklever, Goudhaan, alle mezensoorten, Groenling, Putter, Vink en Keep.

Jan Benoist

www.westbrabantsewag.nl
voor meer informatie en foto's.

Drie mooie vogeltjes in Zeeland

Deze drie vogelsoorten heb ik in het vroege voorjaar, op 17 februari 2016, gespot. De fraaiste van de drie is zonder enige twijfel de Sneeuwgorst. Samen met Marjo Lips en enkele andere vogelvrienden en -vriendinnen van de West Brabantse Vogelwerkgroep zag ik er acht op de Oesterdam. Aan het eind van deze dam zaten er ook nog twee Strandleeuweriken. Het zijn beide doortrekkers die vooral aan de kust voorkomen. De Oesterdam is een kleine maar prachtige weg om steltlopers en kleine vogels tegen te komen. Vanwege de surfmogelijkheden echter niet in (zomerse) weekenden!

De Sneeuwgorst en Strandleeuwerik zijn beide doortrekkers die in Nederland vooral aan de kust voorkomen.

De Witkopgorst is een dwaalgast die de afgelopen winter tussen 15 december 2015 en 14 maart 2016 in de Wilhelminapolder te vinden was. Het vrouwtje heeft het daar dus drie maanden volgehouden ondanks de vele fotografen die – soms met weinig respect – de allermooiste foto wilden maken.

Ria Lambregts

Strandleeuwerik

Sneeuwgorst

Witkopgorst

Oesterdam

(Rijkswaterstaat.nl)

Erik van Boxtel

Erik zien we niet zo vaak op de bijeenkomsten of excursies. Hij was wel een van de 2 lezers van het vorige Hupke die zag dat een Visarend toch wel degelijk een Slechtvalk was. Reden genoeg om eens met hem op stap te gaan.

Hoe belangrijk is het vogelen voor jou?

Pfff, lastige vraag. Met de huidige toestand in de wereld lijken vogels vaak wat minder belangrijk, maar ik ben erg graag en vaak buiten en kan ik enorm genieten van alles wat er in de natuur gebeurt. Vogels hebben mijn grootste aandacht, maar ook vlinders, libellen en eigenlijk alles wat leeft fascineert me. Vogels zaten er al vroeg in. Mijn vader had onze achtertuin volgebouwd met volièrres waar hij vooral Australische parkietensoorten kweekte. Nadat ik het huis uit ging verdwenen de vogels een beetje uit het zicht, tot ik in 1997 Paul Knolle leerde kennen. Deze collega uit het Rijksmuseum Twenthe in Enschede nam me op een dag mee het veld in en dat vond ik veel leuker dan vogels in een kooitje. Juist het onverwachte maakt het altijd leuk. Van de uitstapjes die we samen maakte heb ik enorm veel geleerd.

Wat betekent de vogelwerkgroep voor jou?

Om heel eerlijk te zijn ben ik vrij passief lid van de vogelwerkgroep. Ik heb een aantal keren deelgenomen aan excursies, maar ga nooit naar vergaderingen. Twee jaar geleden werd ik door de vogelwerkgroep gevraagd om de trektelling in het kader van Euro Birdwatch te coördineren en dat doe ik met veel plezier.

Waarom ben je lid geworden?

Toen ik met mijn vrouw Sonja en onze dochter Yana in 2001 naar Breda verhuisde kende ik hier niemand. In 2003 werd ik lid van de vogelwerkgroep om mensen te leren kennen die ook graag naar vogels kijken. Op de bijeenkomst van nieuwe leden leerde ik Serge Klaasen kennen die ik op een excursie voor nieuwe leden, in januari 2004 naar de Biesbosch, weer tegenkwam. Dat klikte heel goed en we zijn vaak samen op pad gegaan totdat hij in 2009 helaas overleed.

Wat is je mooiste vogelervaring?

Mijn mooiste vogelervaring was een gezinsvakantie in Turkije, drie jaar geleden. Een combinatie van prachtige antieke cultuur en wonderschone natuur. We waren er eind april en alles stond in bloei. Veel vogels komen ook in Nederland voor zoals Ooievaar, Steenuil en Kleine Kalkoen, maar ook soorten die we hier niet of nauwelijks zien:

Roodkopklauwier, Kroeskoppelikaan, Rüppels Grasmus en Finsch' Tapuit. Hoogtepunt was de antieke ruïne van Priene (bij het tegenwoordige Söke). De ruïne ligt op een heuvel met aan de ene kant een vlakke richting zee, en aan de andere kant een steile rotswand. Boven die rotsen zag ik ineens twee valken met wel erg lange vleugels cirkelen. Het bleken Eleonora's Valken te zijn, wat een prachtige vogels!

Wat is je vreemdste ervaring op vogelgebied?

Dat is ongetwijfeld toen ik net in Breda woonde en in het Mastbos op zoek wilde gaan naar Boomleeuwerik en Boompieper. Toen ik uit de auto stapte en begon te lopen, kwam er een man in leren ondergoed uit de bosjes. Ik voelde me erg ongemakkelijk met mijn verrekijker en ben ergens anders gaan vogelen. Later hoorde ik dat dat deel van het Mastbos bekend stond als ontmoetingsplaats voor mannen.

Wat is je lievelingsvogel??

Eén lievelingsvogel heb ik niet. Ik vind alle vogels mooi, van Aalscholver tot Zwartkopmeeuw. Natuurlijk raak ik extra enthousiast als ik iets onverwachts tegenkom, maar dat kan van alles zijn zoals een Vuurgoudhaantje, een Zwarte Mees of een Blauwe Kiekendief op een onverwachte plek..

Wat doe je zoal op vogelgebied?

Voorzoveel mogelijk buiten zijn: dé manier om te leren is veel op pad gaan, goed kijken en goed luisteren. Dit jaar richt ik me vooral op mijn "local patch", het gebied dat wordt begrensd door de Mark boven en rechts, en de spoorlijn onder en links op de kaart. Een gebied met verschillende soorten habitats. Het is best verassend om te zien wat er in een jaar in zo'n gebied voorkomt. We zijn enorm verwend met de vierde bergboezem die een grote aantrekkingskracht uitoefent op vogels. Ook vier uilensoorten in dit gebied en de broedende Slechtvalken bij station Breda Prinsenbeek zijn bijzonder. De vogels die ik zie voer ik in op www.waar-neming.nl zodat ook anderen ervan kunnen genieten.

Wat is het mooiste vogelland?

Echte vogelreizen heb ik nog nooit gemaakt, maar elk (vakantie)land waar ik kom heeft zijn eigen vogel-hoogtepunten. Turkije noemde ik al, maar ook het ruige Noorwegen vond ik fantastisch en twee jaar geleden Portugal waar ik voor het eerst Grote Trappen zag. De landen waar ik heel graag nog een keer naar toe zou gaan zijn Peru en/of Ecuador.

Wat is je favoriete gebied in Nederland?

In de winter de Brouwersdam vanwege de verschillende soorten duikers, de Paarse Strandlopers, de Middelste Zaagbekken en de IJseenden (als je geluk hebt). In het voorjaar en najaar de Biesbosch omdat het zo'n fantastisch gebied is waar je echt alles kunt verwachten, zeker in trektijd. Mensen beseffen het niet altijd denk ik, maar Nederland is echt een heel rijk vogelland!

Zijn we nog wat vergeten?

Zeker. Een dikke pluim voor de vogelwerkgroep die zich enorm inzet voor onze vogels en vogelgebieden! Een goed voorbeeld zijn de doorzichtige geluidsschermen langs de A16. Door protest van de vogelwerkgroep zijn die schermen voorzien van strepen om te voorkomen dat vogels zich te pletter vliegen

Jan Benoist

Bokje (*Lymnocryptes minimus*),

Afgelopen maand werd er in de regio, met name in de Lage Vugtpolder ten noorden van Breda, af en toe een Bokje waargenomen. Het Bokje is een op een Watersnip lijkende vogel, maar hij is duidelijk kleiner, heeft een kortere snavel en een drietal gelige lengtestrepen over de rug. De borst van het Bokje is duidelijk in de lengte gestreept; die van de Watersnip is meer 'gedruppeld'

Het Bokje is in ons land een dwaalgast en trekt, vooral in april en begin mei door ons land naar zijn broedgebieden in het noorden van Europa, toendragebieden in Noord-Rusland en Scandinavië. Ook in september-oktober is de vogel bij ons aanwezig en zelfs plaatselijk in de winter. Hij trekt dan door naar Zuid-Europa en Afrika.

Het Bokje is te vinden in natte biotopen, onder andere in natte, meer ruige weilanden, op modderige oevers en in vochtige duinvalleien, vaak rustend op het talud van sloten en watergangen..

Het is en blijft een lastige soort om te ontdekken. Je ziet hem pas als hij wordt opgejaagd of opgestoten tijdens een verstoring. Dan vliegt hij vrij recht weg, vaak zonder geluid te maken. Een Watersnip laat een korte zachte kreet horen en vliegt veelal zigzaggend weg.

Op grotere afstand ziet een Watersnip er meer gestreept en meer vlekkerig uit dan het meer egaal lijkend Bokje.

Succes met de waarneming(en)!

Willem Veenhuizen

Geraadpleegde literatuur

Avifauna van Noord Brabant 1967, van Erven e.a.
Atlas van de West-Brabantse broedvogels, 2007. SWEV
Atlas van de Nederlandse Broedvogels, 2002, SOVON
ANWB Vogelgids van Europa, Svensson, 1999
SOVON digitaal, april 2016
Vogeldeterminatie; A v.d. Berg e.a., 1989. (Harris A).

Bokjes zoeken

Cursus Bokjes zoeken 1 Loop een zompig gebiedje in (als dat mag!) 2 Zoek naar witte poepjes en daarbij pootafdrukken en kleine gaatjes in de modder.* 3 Sta stil. Doodstil. En begin bij je tenen rond te kijken. Langzaam verder. Centimeter voor centimeter. 4 Heb geduld. Niet gaan lopen. Eerst zeker weten dat er geen zit. 5 Doe een stap 6 Jammer! Er vliegt er toch een op. Ga terug naar stap 3. 7 Yes! Voor mijn neus! Dat ik die niet zag! Ooooh wat moooi! groeten Arno * hier staat een foto van de sporen
http://www.birdpix.nl/album_page.php?pic_id=192741

Arno ten Hoeve (Birdpix)

Bokje

(Joke Huijsen)

Waarnemingen

4	Dodaars	4-4-2016	Breda	Emerput	Raymond van Breemen
12	Fuut	11-2-2016	Breda	Markdal	Ria Lambregts
1	Kuifduiker	4-2-2016	Breda	Asterdplas	Erik van Boxtel
6	Geoorde Fuut	13-3-2016	Breda	NB1812 Emerput	Cor Borghouts
1	Roerdomp	10-4-2016	Drimmelen	Hooge Zwaluwe - Groote Zonzeelsche Polder	Jan Benoist
3	Purperreiger	10-4-2016	Breda	Rooskensdonk	Cees Huijben
25	Ooievaar	13-2-2016	Etten-Leur	Westpolder	John Frijters
4	Lepelaar	24-4-2016	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Cobien van 't Riet
50	Kleine Zwaan	3-2-2016	Oosterhout	Gecombineerde Willemspolder	Jan Boers
5	Wilde Zwaan	28-3-2016	Alphen-Chaam	Strijbeek - Strijbeeksche Heide	Piet van Iersel
4437	Brandgans	12-3-2016	Moerdijk	BR4126 Gorzen Willemstad-Tonnekreek	Hans van der Sanden
6	Smient	7-4-2016	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Cees Janssen
30	Krakeend	19-3-2016	Breda	Lange Bunders en Slangwijk	Ger Duijf
120	Wintertaling	5-3-2016	Breda	Rooskensdonk	Rutger van Ouwkerk
13	Pijlstaart	25-2-2016	Breda	Rooskensdonk	Erik van Boxtel
40	Slobeend	31-3-2016	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Tim Bijl
1	Tafeleend	24-4-2016	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Cobien van 't Riet
3	Middelste Zaagbek	16-4-2016	Steenbergen	Volkerakmeer - Dintelse Gorzen West	Joost Simons
1	Zwarte Wouw	25-3-2016	Breda	Lange Bunders en Slangwijk	Mitchell Krijnen
1	Visarend	23-4-2016	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Polder Maltha	Mitchell Krijnen
2	Patrijs	2-4-2016	Rucphen	Sprundel - Bakkersmeer e.o.	Kees Wijnen
25	Watersnip	9-2-2016	Breda	Markdal	Joop van Riet
600	Regenwulp	17-4-2016	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Harry van Vugt
1	Kleine Geelpootruiter	28-3-2016	Werkendam	Polder 't Kooike	Joost Simons
1	Steenuil	1-3-2016	Alphen-Chaam	Galder - Diunt e.o.	Bas Gerrits
4	Velduil	19-4-2016	Breda	Lage Vuchtpolder	Leo Nagelkerke
1	Hop	28-4-2016	Werkendam	Schans - Zandsteeg e.o.	Marjo Lips
1	Middelste Bonte Specht	16-4-2016	Breda	Ulvenhout - Ulvenhoutsche Bosch	Harry van Vugt
3	Kleine Bonte Specht	9-3-2016	Breda	Liesbosch	Kees van der Krift
80	Oeverzwaluw	17-4-2016	Breda	Waterakkers	Ada Engel
9	Gele Kwikstaart	23-4-2016	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Noordwaard	Joost Simons
1	Grote Gele Kwikstaart	22-2-2016	Breda	Haagse Beemden (woonwijk)	Erik van Boxtel
1	Nachtegaal	17-4-2016	Baarle-Nassau	Merkske - De Broskens	Piet van Iersel
1	Gekraagde Roodstaart	13-4-2016	Oosterhout	Boswachterij Dorst	Marjo Lips
2	Paapje	24-4-2016	Drimmelen	Hooge Zwaluwe - Groote Zonzeelsche Polder	Raymond van Breemen
5	Beflijster	16-4-2016	Steenbergen	Volkerakmeer - Dintelse Gorzen Midden	Gert Bouwmeester
1	Bonte Vliegenvanger	6-4-2016	Oosterhout	Boswachterij Dorst	Jan Boers
1	Klapekster	15-2-2016	Zundert	Schijf - Witte Moeren e.o.	Jan Benoist
2	Goudvink	9-2-2016	Breda		Peter Melissen
2	Appelvink	9-4-2016	Breda	Vloeiweiden	Hans van der Sanden

Onze werkgroepen

Stadsvogels	Willem Veenhuizen	stadsvogels@westbrabantsevwg.nl	De Kamertjes	Jan Benoist	kamertjes@westbrabantsevwg.nl
Roofvogels	Raymond van Breemen	roofvogels@westbrabantsevwg.nl	Polen	Jan Benoist	polen@westbrabantsevwg.nl
Uilen	Martin van Leest	uilen@westbrabantsevwg.nl	Knotwerkgroep	Rob Fisscher	knotwerkgroep@westbrabantsevwg.nl
Watervogels	Harry van Vugt	watervogels@westbrabantsevwg.nl	4^e Bergboezem	Kees van der Krift	cvdkrift@gmail.com
Weidevogels	Biek Smetsers	weidevogels@westbrabantsevwg.nl	Dintelse Gorzen	Ronald Buijnsters	dintelsegorzen@westbrabantsevwg.nl
Rooskensdonk	Harry Janssen	rooskensdonk@westbrabantsevwg.nl			

Momenteel is vacant de functie van coördinator Werkgroepen

